

GASTVRIJ & ACTIEF NAAR 2030

STRATEGISCHE VISIE GEMEENTE BOEKEL

Inhoud

Hoofdstuk 1	Het belang van een toekomstvisie	3
1.1	Waarom een toekomstvisie	
1.2	De functies van de toekomstvisie	
1.3	De structuur van de toekomstvisie	
Hoofdstuk 2	De identiteitsdragers van Boekel	5
2.1	Een algemene typering van Boekel	
2.2	Kernkwaliteiten	
2.3	Kansen voor de gemeente Boekel	
2.4	Externe oriëntatie	
2.5	De uitdaging	
Hoofdstuk 3	Speerpunten beleid Boekel 2030	12
3.1	Streefbeelden	
3.2	Wonen	
3.3	Werken	
3.4	Leven	
Hoofdstuk 4	Uitwerking speerpunten	18
4.1	Hoe bereiken we de streefbeelden	
4.2	Wonen	
4.3	Werken	
4.4	Leven	
Hoofdstuk 5	De organisatie	26
Hoofdstuk 6	Samenvatting	32

1 Het belang van een toekomstvisie

1.1 Waarom een toekomstvisie?

In de strategische visie gemeente Boekel 2025 (2009) zijn twee redenen genoemd om een strategische visie te schrijven.

Enerzijds was er de **behoefte aan een kompas** voor de toekomst van Boekel. Hoe zien wij de toekomst van de gemeente Boekel? Welke richting gaat de gemeente op en hoe moeten we dat realiseren?

Anderzijds was de strategische visie voor de gemeente Boekel het sluitstuk in de destijds gevoerde **discussie rondom bestuurskracht**. Bestuurskracht die zich vertaalt in de verschillende niveaus van besturen; operationeel, tactisch en strategisch.

In het operationele en tactische niveau is voorzien door middel van de reguliere instrumenten zoals begroting en college-akkoord. Op strategisch niveau is in 2009 een overkoepelende lange termijn visie opgesteld. Dat was de strategische visie Boekel 2025.

Een breder perspectief

De strategische visie diende de afgelopen jaren als leidraad bij het bepalen van de koers op diverse onderdelen. Richtinggevend bij het ontwikkelen en actualiseren van diverse deelvisies, waarbij een **integrale aanpak van wonen, werken en leven** het uitgangspunt was en is.

Sinds 2009 is de wereld echter niet stil blijven staan. Op nagenoeg alle terreinen waarop de gemeente actief is, waren of zijn er ontwikkelingen gaande. Deze ontwikkelingen nopen tot een actualisatie van de strategische visie.

Deze geactualiseerde strategische visie kent **een breder perspectief**. Boekel is immers geen eiland. Een deel van de nieuwe visie heeft betrekking op onze relatie met de ons omringende gemeenten, de (sub)regio en de provincie.

Er is meer aandacht besteed aan de externe c.q. bovenlokale factoren en ontwikkelingen. De provincie Noord-Brabant heeft de Brabantse gemeenten gevraagd om uitdrukkelijk stil te staan bij de ontwikkelingen die op ons af komen. Hoe geven we daar invulling aan? Zodat we niet alleen nu, maar ook in de toekomst, **die éérste overheid voor inwoners** zijn.

Om te komen tot een nieuwe strategische visie is voor de volgende aanpak gekozen:

- ◇ We zijn begonnen met een viertal **interactieve sessies** met stakeholders en vertegenwoordigers van verenigingen, maatschappelijke instellingen, bedrijven en onderwijs. Daar zijn zowel professionals als vrijwilligers bij betrokken geweest. Aan de hand van de thema's wonen, werken en leven is gesproken over trends, ontwikkelingen, risico's en kansen.
- ◇ Vervolgens is op een goedbezochte interactieve avond met inwoners gezocht naar het antwoord op de vraag waar de inwoner van Boekel gelukkig van wordt. Ook hier weer aan de hand van de drie thema's wonen, werken en leven. Uit deze **levendige en inspirerende bijeenkomst** is een aantal onderwerpen naar voren gekomen die er volgens de burgers er echt toe doen.
- ◇ Vanuit de gemeentelijke organisatie is door de verschillende materiedeskundigen ook gekeken naar de **ontwikkelingen** op de diverse vakgebieden die te maken hebben met wonen, werken en leven.
- ◇ De **(strategische) visies van de ons omringende gemeenten** (en verder) zijn ook tegen het licht gehouden. Om te inventariseren welke bovenlokale vraagstukken en kansen er liggen, maar ook om te kijken of, en zo ja, op welke wijze Boekel daar een (andere) rol in kan spelen.
- ◇ Een **“rondje langs de velden”** heeft ons meer inzicht gebracht in de manier waarop andere gemeenten tegen Boekel aan kijken en hoe we de samenhang in de regio kunnen versterken.
- ◇ Daarnaast hebben we ook de **Agenda van Brabant en het Bestuursakkoord 2015-2019** van de provincie nader bestudeerd. Enerzijds om te kijken in hoeverre er nog niet nader benoemde uitdagingen zijn te destilleren, maar vooral ook om te kijken welke bijdrage Boekel kan leveren aan het realiseren van de Brabantse ambities, al dan niet in samenwerking met anderen.
- ◇ Tot slot is er ook een aantal **landelijke ontwikkelingen** tegen het licht gehouden.

1.2 De functies van de toekomstvisie

Richtinggevend

De toekomstvisie is richtinggevend voor ons handelen. De visie geeft aan wat strategisch van belang is en vormt daarmee het kader voor beleid en uitvoering.

Kaderstellend

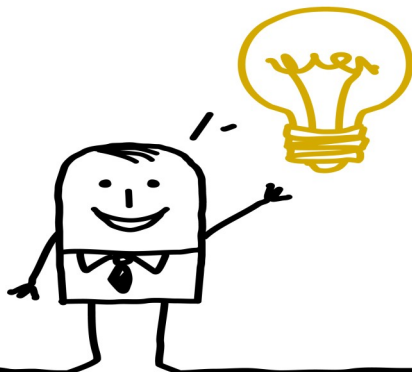
Een strategische toekomstvisie is bij uitstek een kader van de raad om richting te geven aan de ontwikkeling van Boekel. Het is ook een leidraad voor het college van burgemeester en wethouders om hier vorm en inhoud aan te geven. De toekomstvisie is dus een belangrijk instrument voor de raad om hun kaderstellende, controlerende en vertegenwoordigende functie waar te maken.

Inspiratiebron

De visie is een inspiratiebron voor inwoners, bestuurders, politici en medewerkers van de gemeente bij hun afwegingen in discussies over de rol, taken en beleidskeuzen van de gemeente.

Communicatiedrager

De visie maakt duidelijk waar de gemeente Boekel staat en waar zij naar toe wil. De toekomstvisie is een signaal naar de inwoners en de vele externe instanties die mede onze toekomst bepalen. De toekomstvisie maakt duidelijk wat van de gemeente verwacht mag worden en wat niet. De toekomstvisie is een belangrijke communicatiedrager voor overleg in beleidsvormende fasen. Ook helpt de toekomstvisie bij de dialoog voor het opzetten en uitvoeren van projecten en de totstandkoming van producten.

1.3 De structuur van de toekomstvisie

Voordat je kunt omschrijven waar je naar toe wilt, is het van belang te weten waar je staat. Hieraan is hoofdstuk 2 gewijd. Dit hoofdstuk omschrijft de **identiteit van Boekel** alsmede de kernkwaliteiten en kansen. Hieraan is gekoppeld een analyse van de punten die extra aandacht behoeven. Een gezamenlijk vertrekpunt, waaruit de eindbestemming kan worden bepaald.

In hoofdstuk 3 wordt de **eindbestemming** omschreven. Wat wil Boekel in 2030 bereikt hebben? Dit hoofdstuk omvat op hoofdlijnen de gewenste toekomst van Boekel. Deze gewenste toekomst is bepalend voor de te maken beleidskeuzes. Iedere beleidskeuze moet bijdragen aan het bereiken van de gekozen eindbestemming, althans mag daaraan geen afbreuk doen.

In hoofdstuk 4 wordt de **beste route** bepaald om de eindbestemming te bereiken. In dit hoofdstuk worden streefbeelden geformuleerd per aandachtsgebied; wonen, werken en leven.

De keuze om streefbeelden per aandachtsgebied te beschrijven kan de indruk wekken van verkokering in plaats van integraliteit. Voor deze indeling is slechts gekozen om de leesbaarheid van de visie te vergroten, maar zegt niets over de beleidsstructuur. Een integrale visie en een integrale aanpak staan voorop.

Ten slotte wordt in hoofdstuk 5 ingegaan op **de wijze waarop** wij een en ander denken te verwezenlijken.

Maar ook wordt uitdrukkelijk aandacht besteed aan de uitdagingen die de provincie ons heeft meegegeven in het kader van het **project Veerkrachtig Bestuur**:

1. Werken aan eigen bestuurskracht;
2. Organiseren op een schaal die kan voldoen aan de eisen;
3. Een samenwerkingsvorm kiezen die past bij de opgaven en de omstandigheden;
4. Het bieden van zekerheid, continuïteit en toegankelijkheid van het bestuur.

2 De identiteitsdragers van Boekel

2.1 Een algemene typering van Boekel

Ligging en oppervlakte

De gemeente Boekel is een landelijke gemeente in het noordoosten van Brabant. De gemeente ligt grofweg in het midden van de driehoek Den Bosch, Eindhoven en Nijmegen en is omsloten door de gemeenten Veghel, Uden, Gemert-Bakel en Sint Anthonis. Het totale oppervlak van de gemeente omvat 3451 ha. In de gemeente Boekel zijn de **kernen Boekel en Venhorst** gelegen.

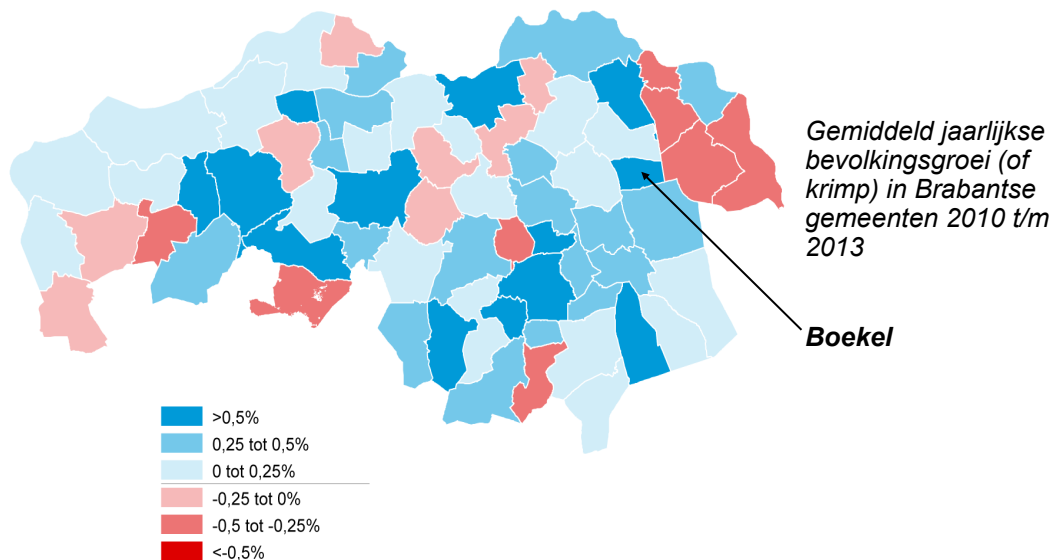
Missie en visie

De gemeente Boekel wil een actieve, gastvrije en saamhorige samenleving zijn, gekenmerkt door sociale veerkracht en leefbaarheid. Dit willen we bereiken door te kiezen voor een regievoerende en faciliterende rol van de overheid, die de verantwoordelijkheid legt waar deze thuishoort, bij haar inwoners. Bovendien ziet de gemeente Boekel vergaande deregulering als een strategische opgave.

De gemeente Boekel is er voor haar inwoners. Ze wil daadwerkelijk iets doen aan de kloof tussen overheid en inwoners, door te kiezen voor een andere rol van de overheid. Niet alleen meer transparantie en een betere communicatie, maar vooral **meer zeggenschap geven aan onze inwoners**. Geen overheid die vooral controleert en beheerst, maar een overheid die samenwerkt, regie voert en faciliteert. De inwoners van Boekel kunnen zelf vorm gaan geven aan hun leefomgeving en toekomst. Deze eigen verantwoordelijkheid leidt tot meer respect, samenwerken en rekening houden met elkaar. Dit zijn de belangrijkste fundamenten voor een betere leefbaarheid. Inwoners maken uiteindelijk zelf het verschil en bepalen zelf de randvoorwaarden voor een gelukkig leven.

Bevolkingsopbouw

Per 1 januari 2016 heeft de gemeente **10.254 inwoners**. De omvang van de bevolking in de gemeente Boekel is in de periode 2007 t/m 2016 toegenomen met in totaal 751 inwoners. In deze periode is de toename veroorzaakt door zowel een geboorteaals een vestigingsoverschot.

Bron: [Provincie Brabant](#)

De verwachting is dat deze tendens zich in ieder geval voortzet tot 2040. Ook de provincie verwacht pas vanaf 2040 een mogelijke afname van de bevolking in de gemeente Boekel.

We zien dat het aantal inwoners per woning daalt. In 8 jaar tijd is de gemiddelde woningbezetting in Boekel gedaald van 2,88 naar 2,58 personen per woning. Provinciaal gezien is dit nog steeds een relatief hoge woningbezetting. Samen met de groei van het aantal inwoners zorgt deze tendens voor een **aanhoudende behoefte aan meer woningen**.

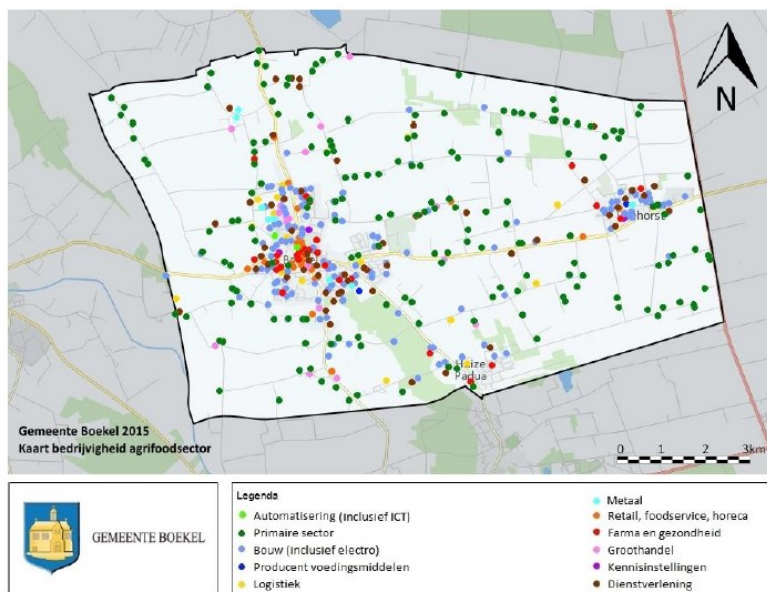
De bevolkingsopbouw laat net als in de rest van het land een tendens van vergrijzing zien. Waren er in 2007 nog 1740 mensen boven de zestig, in 2015 waren dat er 2389. We zien tegelijkertijd dat de 60-plusser steeds vitaler wordt en actief blijft deelnemen aan het maatschappelijk leven.

Van ontgroening is echter geen sprake in Boekel. Integendeel, de categorie 19 t/m 35 jarigen vertoont een duidelijke toename (2007: 1607 inwoners – 2016 1971 inwoners). Reden hiervoor is het aanbod aan voorzieningen zoals winkels en scholen, in combinatie met het bloeiende verenigings- en culturele leven. Ook het aanbod in Boekel van goedkope, bereikbare starterswoningen/ huurwoningen draagt hier aan bij.

Het agrarische karakter

De gemeente Boekel heeft een agrarisch karakter. Veel bedrijven hebben zich ontwikkeld richting de intensieve veehouderij. Ook de landbouw heeft in de gemeente altijd de ruimte gehad om zich tot een sterke economische factor te ontwikkelen. De **hokdiersector vormt de belangrijkste agrarische activiteit** in het buitengebied. Daarnaast komt in Boekel een aanzienlijk aantal graasdierbedrijven voor. Ook de champignonteelt¹, boomteelt en de glastuinbouw zijn in Boekel van groot belang. Dit type bedrijven zorgt voor het grootste gedeelte van de primaire werkgelegenheid in deze sector.

De laatste jaren daalt het aantal bedrijven in de agrarische sector snel. Naar verwachting blijft het aantal dieren wel gelijk. Dit gaat nog jaren door. Hierdoor komt het **beheer en onderhoud van het landschap meer in handen van de inwoners** in het buitengebied en de overblijvende (veelal grotere) agrarische bedrijven.

Economie

De agrarische sector vormt nog steeds een belangrijke economische drager binnen Boekel. Maar het aantal agrarische bedrijven neemt snel af. Er is sprake van schaalvergroting in de sector. Binnen de gemeente Boekel beginnen andere sectoren de 'leidende positie' van de agrarische sector over te nemen. Zoals logistiek, automatisering, elektrotechniek en metaal. **Boekel stimuleert duurzaamheid** in de sector en geeft ruimte om nieuwe economische dragers te ontwikkelen.

¹ 15% van de Nederlandse champignons komen uit Boekel.

Met de GGZ-instelling Huize Padua en verzorgingstehuis Sint Petrus heeft Boekel twee belangrijke economische dragers van geheel andere orde binnen haar grenzen.

Bedrijventerreinen

Met De Vlinder in Boekel en Kraaijendonk in Venhorst heeft onze gemeente **twee bedrijventerreinen** om te voorzien in de lokale behoefte. De bedrijven die zich daar gevestigd hebben, passen naar aard en schaal. Het gemeentebestuur streeft ernaar voldoende bedrijfskavels te hebben om de autonome groei op te vangen. Als het nodig is, wordt revitalisering overwogen. Wanneer bedrijven vanwege groei de aard en/of schaal van Boekel te boven gaan, wordt verplaatsing naar grotere bedrijventerreinen in Uden en Veghel bezien. Dit komt zeer sporadisch voor.

Voorzieningen

Boekel kent een **ruim aanbod aan voorzieningen**, zoals scholen, sportaccommodaties, bibliotheek, gemeenschapshuizen, verzorgingstehuis en andere zorgvoorzieningen.

2.2 Kernkwaliteiten

De kernkwaliteiten van de gemeente Boekel uit de strategische visie van 2009, zijn ook in 2016 nog volop aanwezig.

In 2013 is het 700-jarig bestaan van Boekel gevierd. De activiteiten die in dat jaar zijn georganiseerd weerspiegelen de (aard van de) gemeenschap Boekel. **Samen aanpakken, verbondenheid, trots, sociale cohesie, creativiteit en plezier in het leven.** De grenzen die ruim 700 jaar geleden zijn vastgesteld, zijn nadien niet of nauwelijks veranderd. De inwoners van Boekel wisten waar ze terecht konden. We hebben een bestuurscultuur die gebaseerd is op zekerheid, vertrouwen, respect en toegankelijkheid.

In 2009 zaten we nog volop in de crisis. In 2016 kunnen we constateren dat de **gemeente Boekel de crisis goed heeft doorstaan**. Eerder dan in veel andere gemeenten trok de grondverkoop en de daarbij horende woningbouw weer aan. De wijze waarop samen met andere gemeenten in de regio de drie transities in de sociale sector zijn geïmplementeerd, laat ook zien dat Boekel voldoende (innovatie)kracht kent. En dat dit is afgestemd op zowel de lokale als de meer bovenlokale vraagstukken.

Omdat de gemeente Boekel zich, vooruitlopend op de drie transities, bewust was van de noodzaak om te veranderen en daarop heeft geanticipeerd, is de **transitie in de zorg relatief eenvoudig verlopen**.

2.3 Kansen en bedreigingen voor de gemeente Boekel

Kansen

Een aantal van de in 2009 genoemde kansen, zijn in de afgelopen jaren verder ingevuld of gerealiseerd.

- ◇ De besluitvorming inzake de randweg (N605) is inmiddels afgerond. De verwachting is dat in 2019 de schop daadwerkelijk de grond in kan.
- ◇ In het kader van de **opwaardering van het voorzieningenniveau**, kan gemeld worden dat Venhorst inmiddels weer een buurtwinkel heeft. Ook het gemeenschapshuis in Venhorst functioneert weer naar tevredenheid. Het karakter van gemeenschapshuis Nia Domo wordt door de komst van de bibliotheek versterkt.
- ◇ Een andere kans, de verbetering van het leefmilieu, laat ook een positieve ontwikkeling zien. Sinds 2009 is de geurhinder in Boekel aanzienlijk afgenomen. En de verwachting is dat door innovatie en door het stoppen van een aantal bedrijven deze hinder nog verder zal afnemen.
- ◇ De realisatie van het **gemeentedekkend glasvezelnetwerk** in 2013 past ook in dit rijtje thuis. Een voorziening die ook voor de toekomst kansen biedt. Als randvoorwaarde voor een economisch goed functionerend buitengebied, maar bijvoorbeeld ook om andere manieren van zorg mogelijk te maken.
- ◇ Duurzaamheid en circulaire economie staan ook in Boekel hoog op de agenda staan en bieden kansen voor de toekomst. Zowel voor inwoners als het bedrijfsleven.
- ◇ Een relatief compacte gemeente, met **ruimte voor deregulering en innovatie**, biedt ook kansen voor anderen zoals (buur)gemeenten, provincie en instellingen zoals IBN. Naast het genereren van nieuwe ideeën, kan en wil de gemeente ook een rol spelen in proefprojecten en andere pilots. Het project met IBN rondom social return en het omgevingsplan buitengebied zijn daar voorbeelden van. In die zin is Boekel een voorbeeld van de Livings Labs die de provincie voorstaat.

Dat het over het algemeen goed gaat in Boekel betekent niet dat we zelfgenoegzaam achterover moeten leunen. **Het kan altijd beter** en er zijn voor de komende jaren nog voldoende uitdagingen en kansen.

“De kracht van Brabant is innovatie. Sociale, technologische én maatschappelijke innovatie.

Die innovatiekracht gaan we beter benutten om Brabant verder te brengen. Daarvoor is letterlijk en figuurlijk ruimte nodig, ruimte om te experimenteren en om maatwerk te kunnen leveren. Tijdelijk afwijken van regels moet vaker en eenvoudiger mogelijk zijn om beloftevolle ontwikkelingen een kans te geven, uit te proberen en te testen. Nog te veel innovaties in Brabant lopen vast in bureaucratie.” -

Bestuursakkoord Brabant

“Om duurzaam te overleven moeten gevestigde bedrijven samenwerken met starts-ups en innovatieve niche-partners. Een dergelijke transitie leidt tot nieuwe ketens en verdienmodellen – in de maakindustrie, de bouw, de biobased economy en andere branches. Ondertussen nemen ook ondernemende burgers steeds meer het voortouw. Een beweging die de maatschappij ingrijpend doet kantelen”. -

**SIGMA nr 3, juni 2015; hoogle-
raar transitiekunde Jan Rotmans.**

Bedreigingen

Hoewel vergrijzing en ontgroening in Boekel in verhouding tot veel andere gemeenten minder spelen, blijft dit onderwerp de nodige aandacht vragen. Daarom zorgen we voor **voldoende voorzieningen (ook digitaal)** en blijven we inzetten op de sociale veerkracht en saamhorigheid. Zo kunnen we een substantiële bijdrage leveren aan het oplossen of beperken van problemen die met vergrijzing gepaard gaan.

Ook de recente toestroom van vluchtelingen en de **integratie van statushouders** zal de komende jaren veel van de gemeente en gemeenschap vragen. Vanuit een gezamenlijke regionale aanpak inzake plaatsing en verdeling wordt een Boekelse aanpak voorgestaan. Alle betrokken spelers in Boekel (gemeente, maatschappelijke instellingen, verenigingen, vrijwilligers, bedrijven en inwoners) denken hierover mee onder de noemer Meedenken over meedoen.

Net als in elke andere gemeente moeten er keuzes gemaakt worden. Per inwoner ontvangen wij een in verhouding lage bijdrage uit het gemeentefonds. Daarom moeten we als gemeente innovatief en creatief blijven om de aanwezige voorzieningen in stand te houden en het **beschikbare budget zo efficiënt mogelijk te kunnen besteden**.

Bereikbaarheid is ook een onderwerp dat de komende jaren de nodige aandacht vergt. De provincie is voor ons, als het gaat om het (regionale) wegennetwerk en adequaat openbaar vervoer, een belangrijke partner.

2.4 Externe oriëntatie

In de strategische visie uit 2009 werd nog niet apart ingegaan op de externe oriëntatie van de gemeente Boekel. In de praktijk is daar wel dégelijk veel aandacht aan besteed. Zo is Boekel meer gaan samenwerken met anderen. **Agrifood Capital en de Belasting Samenwerking Oost Brabant (BSOB)** zijn daar voorbeelden van.

Bij het aangaan van een samenwerking is steeds, conform de door de raad vastgestelde visie op samenwerking, gekeken naar de toegevoegde waarde. Alle partners in zo'n samenwerkingsverband moeten voordeel halen uit de samenwerking; het gaat om **zowel halen als brengen**.

Voor de actualisatie van de strategische visie is een omvangrijke studie gemaakt van de ontwikkelingen om ons heen. Ook zijn de toekomstvisies van diverse gemeenten en van de provincie (o.a. Agenda van Brabant) onderwerp van studie geweest. Daarnaast heeft op bestuurlijk niveau een aantal gesprekken plaatsgevonden om te **kijken waar we elkaar kunnen versterken**. Daarbij hebben we ons niet beperkt tot onze buurgemeenten in de regio Noordoost Brabant. Ook gemeenten die wat verder weg en/of in de regio Zuidoost Brabant liggen, zijn hierbij meegenomen.

Mede op basis van al deze visies is een verbinding gelegd tussen de (lokale) opgaven in Boekel en die in de regio('s) en provincie. Door **gelijkschakeling in tijd en wijze van aanpak** kan voor toegevoegde waarde worden gezorgd, en ontstaan win-win situaties.

Daarnaast heeft de gemeente Boekel ook een bovenlokale verantwoordelijkheid die samen met andere gemeenten en provincie wordt ingevuld. Het spreekt voor zich dat de Boekelse rol een andere invulling kent dan bijvoorbeeld gemeente zoals Oss of 's-Hertogenbosch. Ook hier is maatwerk, toegespitst op de lokale omstandigheden en mogelijkheden, op zijn plaats.

Volgens de commissie Toekomstgericht Lokaal Bestuur² moeten we uitgaan van een variëteit in problemen en oplossingen en is die variëteit een erkenning van het bestaansrecht van lokale gemeenten en gemeenschappen.

En tevens het middel om maatschappelijke problemen te sturen. **Ver-scheidenheid is geen luxe maar noodzaak.**

Algemene trends

De verhoudingen tussen overheden, inwoners, bedrijven en maatschappelijke geledingen veranderen. De huidige maatschappij vraagt om een andere rol en betrokkenheid van de overheid. Dat geldt zeker voor de gemeente als eerste overheid. De gemeente staat niet boven de partijen, maar maakt onderdeel uit van de maatschappij en de processen die daar plaats vinden. De gemeente moet sneller kunnen inspelen op economische, sociale en maatschappelijke ontwikkelingen. **De overheid treedt terug en de vrijkomende ruimte wordt ingenomen door bedrijven en gemeenschap.** De verhouding overheid en anderen is wisselend van aard, in gevarieerde verbanden en op verschillende niveaus. Daarnaast blijven overigens veel taken als vanouds belegd bij de overheid.

Het platteland heeft (ook) de toekomst. Een groot deel van de Nederlandse bevolking woont en werkt op het platteland. Een groot deel van Nederland is **'platteland'; redelijk intensief bewoond en bebouwd en goed ontsloten.** En mede dankzij die goede bereikbaarheid en het aanwezige voorzieningenniveau heeft het Nederlandse platteland zich kunnen ontwikkelen tot een multifunctioneel gebied.

Ook dat zien we in Boekel. Dat al lang niet meer dat "boerendorp" is uit de jaren 50 van de vorige eeuw. De agrarische bedrijvigheid is voor een groot deel vervangen door andere bedrijfsactiviteiten zoals logistiek en automatisering. Er is ruimte voor economische groei en innovatie. **Boekel is een aantrekkelijke gemeente om te wonen, werken en te leven.**

De kwaliteiten van Brabant, met zijn aantrekkelijke woon-, werk- en leefklimaat zijn dan ook in Boekel terug te vinden. Om dat in de toekomst ook zo te houden, moet niet alleen ingezet worden op stedelijke gebieden maar op het gehele mozaïek van dorpen en steden.

“De zich nu ontwikkelende structuurdiscussies in het bestuur helpen daar niet echt, leiden ons zelfs af van de vraag waar het echt om gaat. Ze zijn een teken van onze tijd, waarin middelen soms tot doelen zijn geworden. De hoe-vraag windt ons blijkbaar meer op dan de vraag naar het wat, en het waarom? We raken ook steeds verder verstrikt in papier en procedures! De democratie moet zich daar van helder onderscheiden. Er is daar een grote opdracht. Verstikkende procedures en systeemfetisjisme ontmoedigen ook politieke verantwoordelijkheid te nemen.”

Nieuwjaarstoespraak Commissaris van de Koning van de Provincie Noord-Brabant 2014

²“Op weg naar meervoudige democratie”, juni 2016

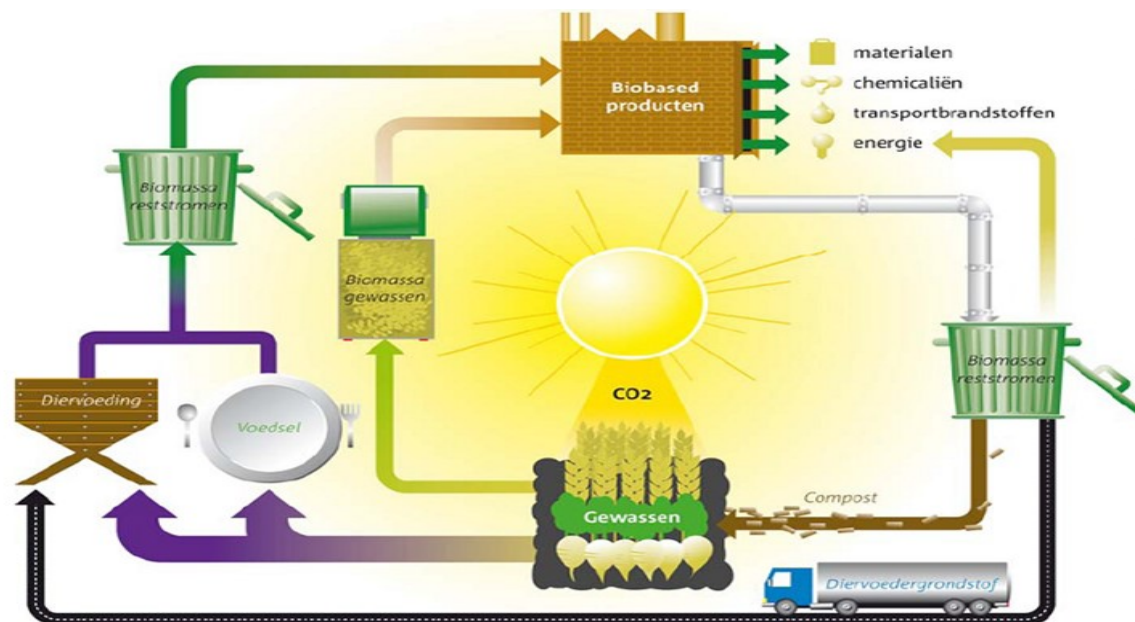
Door goede ontsluitingen en goede internetverbindingen **maakt het vaak niet meer uit waar bedrijven gevestigd zijn, op het platteland of in de stad.** Voordeel is dat op het platteland de kosten (voor bedrijfsruimte en lonen) vaak lager liggen. Vrijkomende agrarische bedrijven kunnen daar voor in aanmerking komen.

3D-printen bijvoorbeeld, zorgt ervoor dat productie ter plekke kan worden gerealiseerd. Dit biedt kansen voor productiemodellen die zijn gebaseerd op kleinschaligheid en lokaliteit. Dat het (vracht)verkeer hierdoor afneemt, draagt bij aan een beter milieu.

Dit sluit ook aan bij de meer algemene hang naar kleinschaligheid, naar de terugkeer van de menselijke maat. **Duurzaamheid, biologische producten, streekproducten en beleveniseconomie bieden kansen voor het platteland.**

Het platteland is ook dé plek voor een Biobased Economy. Alle relevante spelers zijn hier vertegenwoordigd en hebben er belang bij. De Biobased Economy (BBE) is een economie die gewassen en reststromen uit de landbouw en voedingsmiddelenindustrie inzet voor niet-voedseltoepassingen (materialen, chemicaliën, transportbrandstoffen en energie). Boekel biedt met zijn agrarische sector en relatief groot buitengebied volop mogelijkheden om bij te kunnen dragen aan de Biobased Economy.

De Biobased Economy neemt een belangrijke plaats in de circulaire economie en is een omvangrijke en gezamenlijke opdracht voor overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Het biedt nieuwe kansen voor het bedrijfsleven en is **één van de manieren waarop Boekel groene groei kan realiseren.**

Samenwerking

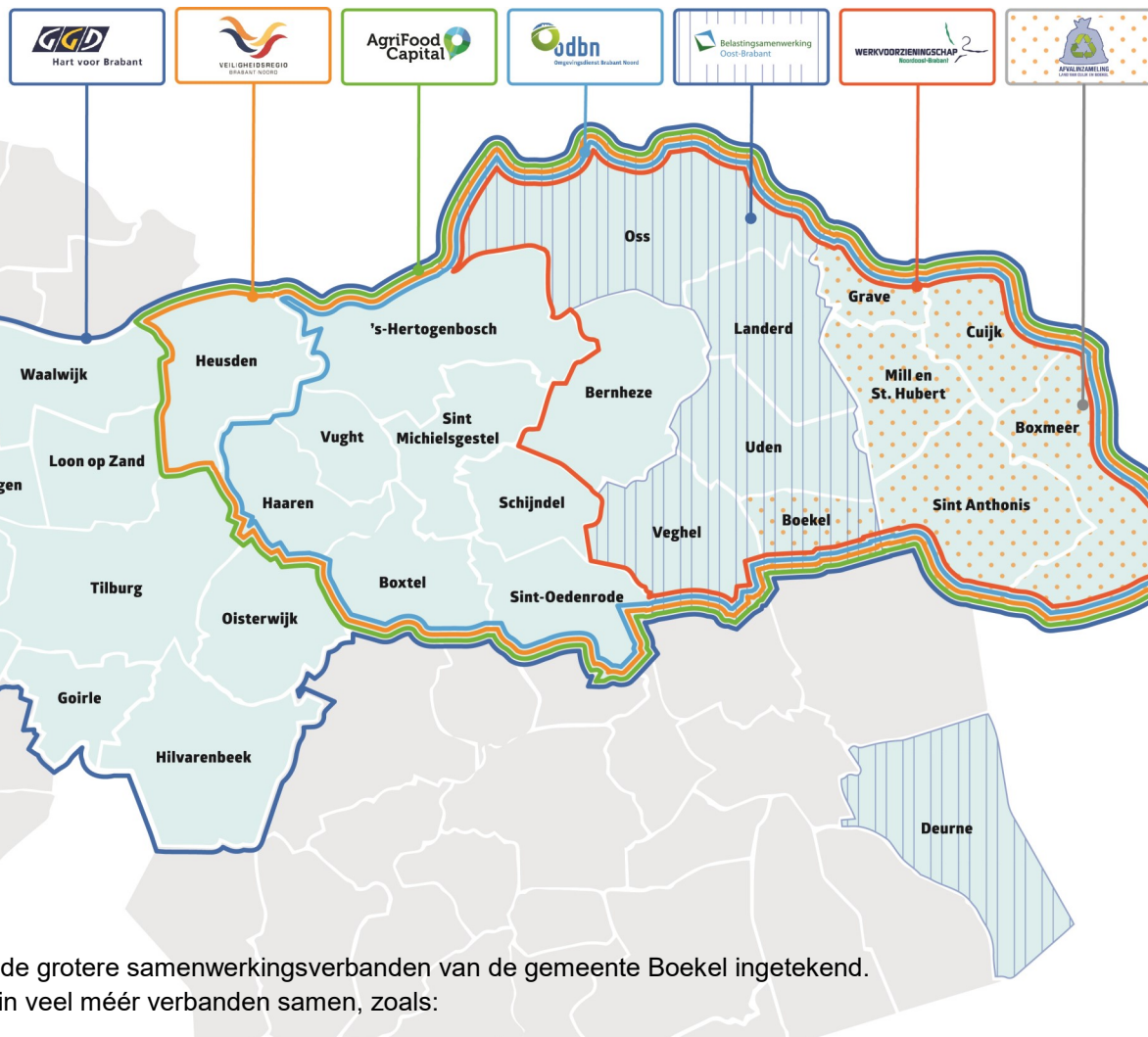
Om onze doelen te bereiken werken we samen met

- ◇ andere overheden;
- ◇ Inwoners;
- ◇ maatschappelijke organisaties;
- ◇ het bedrijfsleven;
- ◇ kennisinstellingen.

Samen experimenteren we en bewegen we mee met de energie in onze samenleving. Daarbij ondersteunen we initiatieven van onderop en bieden we ruimte voor innovaties. Zodat anderen hier weer hun voordeel mee kunnen doen. Dit houdt in dat we **lef tonen, experimenteren, vallen en weer opstaan om het vervolgens beter te doen.**

We maken allianties om krachten samen te bundelen en zo meer te bereiken dan dat we alleen kunnen. Met wie we de alliantie aangaan verschilt per taak en context. Soms wordt de alliantie lokaal aangegaan met lokale maatschappelijke instellingen en het betrekken (professionele) vrijwilligersleven. Andere keren wordt de alliantie subregionaal of regionaal aangegaan. **We laten ons niet beperken door bestuurlijke grenzen.** We proberen veerkrachtig en flexibel te blijven, zodat we snel in kunnen spelen op de continue veranderende omgeving. Onze achterliggende ambities zijn ons richtinggevend kompas. Hierbij sturen we op het bereiken van onze doelen en leren we door het simpelweg te doen.

We maken gebruik van ons grote netwerk. Door elkaars kennis en ervaring te gebruiken, kunnen we onze doelen en ambities beter bereiken en onze eigen dienstverlening verbeteren. **Inmiddels werken we al op diverse gebieden samen.** Te denken valt aan welzijn en zorg, de bibliotheek, Agrifood, werk, inkopen, belastingen, duurzaamheid, ICT, afvalinzameling, veiligheid, water, vervoer, onderwijs, archief, toerisme, bosbeheer, natuur, wonen, spelen, sport, cultuur, leerplicht etc.

In de kaart hierboven zijn de grotere samenwerkingsverbanden van de gemeente Boekel ingetekend. Maar de gemeente werkt in veel méér verbanden samen, zoals:

Bibliotheek De Lage Beemden	Boekel, Gemert-Bakel en Laarbeek
Watersamenwerking As50+	Bernheze – Boekel – Landerd – Oss – Schijndel – Uden - Veghel - Waterschap Aa en Maas
Inkoopplatform noordoost Brabant	Bernheze – Boekel – Boxmeer – Boxtel – Cuijk – Grave - 's-Hertogenbosch – Landerd - Mill en Sint Hubert – Oss - Sint-Anthonis - Sint-Michielsgestel - Sint-Oedenrode – Uden - Veghel.
Samenwerkingsverband collegiale doorlening BOA's Land van Cuijk – Boekel	Boekel – Boxmeer – Cuijk – Grave – Mill – Sint Anthonis.
Brabants Historisch Informatiecentrum	Brabant Noord (excl. 's-Hertogenbosch, Boxtel en Heusden) Provincie Brabant, Waterschap Aa en Maas, Waterschap de Dommel.
Openbaar Onderwijs Oost Brabant	Openbare onderwijsinstellingen van de gemeenten: Bernheze, Landerd, Oss, Sint-Oedenrode, Uden, Veghel, Boekel
Leerplicht en Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RBL BNO)	Boekel, Bernheze, Boxmeer, Cuijk Grave, Landerd, Mill, Oss, Sint Anthonis, Sint-Oedenrode, Uden, Veghel
Samenwerking ICT	Boekel - Bernheze - Unica Schutte
Samenwerking gebiedsgerichte aanpak verkeer en vervoer noordoost Brabant	Bernheze, Boekel, Boxmeer, Cuijk, Grave, Landerd, Mill & Sint-Hubert, Sint Anthonis, Uden, Veghel, provincie Brabant, Rijkswaterstaat, politie, Kamer van Koophandel, RMB, Veilig Verkeer Nederland

2.5 De uitdaging

De uitdaging is er vooral in gelegen om de **leefbaarheid en sociale veerkracht van Boekel op een adequaat niveau te houden en te bevorderen**. Om dit te bereiken, zijn drie aandachtsgebieden geformuleerd, die van cruciaal belang zijn voor het realiseren van deze strategische doelstelling:

- ◇ **Wonen**
- ◇ **Werken**
- ◇ **Leven**

Het realiseren van deze toekomstvisie kan en wil het gemeentebestuur niet alleen. Het is van belang om daarbij vooral ook samen te werken met (groepen van) inwoners, ondernemers, instellingen en andere overheden. De externe oriëntatie van bestuur en organisatie is groot en zal verder worden versterkt.

Deze **sterkere focus op externe oriëntatie** vertaalt zich ook in een nieuwe oriëntatie op samenwerking binnen regionaal verband. Wil Boekel het goed blijven doen, is samenwerking een randvoorwaarde. Hoewel de focus zich daarbij in eerste instantie richt op samenwerking met de ons omringende gemeenten, sluit het bestuur zijn ogen niet voor de kansen die samenwerking met andere gemeenten en andere partijen biedt.

3.1 Streefbeelden

Het **streven is een leefbaar, veilig, gezond en groen Boekel**, waar het echt prettig wonen is en voldoende gebouwd wordt voor jong en oud.

Deze missie wordt in dit hoofdstuk geconcretiseerd in een aantal streefbeelden. De streefbeelden geven een omschrijving van hoe Boekel er in 2030 wenselijk uitziet.

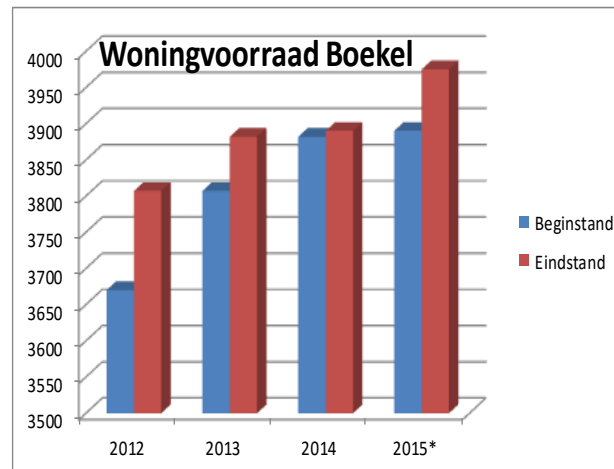
Sommige streefbeelden komen overeen met de huidige ambities en bestaand beleid. In dat geval voldoen de huidige voorzieningen en is het streven deze in stand te houden voor de toekomst.

3.2 Wonen

Om de leefbaarheid van de totale gemeenschap op peil te houden worden de mensen aan Boekel gebonden door woonruimte aan te bieden. Zo houden wij de jeugd in Boekel en kunnen we de vergrijzing het hoofd bieden. Verder biedt het bouwprogramma de door het gebrek aan woonruimte vertrokken inwoners weer een kans in Boekel te gaan wonen. Bouwen is een speerpunt voor het behoud van leefbaarheid.

Woningaantallen

Na een jarenlange sturing door de provincie op een beperkte woningbouwproductie voor kleine kernen is er **sinds de bouwcrisis méér ruimte ontstaan voor de benodigde woningbouw**. Achterstanden moeten worden ingelopen. Er moet (extra) ruimte worden gecreëerd voor de opvang van diverse doelgroepen zoals een-/ tweepersoonshuishoudens, gebroken gezinnen en statushouders. Voorts wordt gebouwd voor de mogelijkheid van terugkeren van vertrokken inwoners.

Woningtypes

Kijkend naar de Woonvisie 2010 – 2020 vragen de doelgroepen starters, huurders en ouderen met nadruk de aandacht. Toegevoegd zijn de doelgroepen een-/ tweepersoonshuishoudens, gebroken gezinnen en statushouders. **Van groot belang hierbij zijn de aspecten betaalbaarheid, duurzaamheid en levensloopbestendigheid.**

Woonomgeving

Boekel moet zich blijven inspannen om aantrekkelijk te blijven voor haar eigen inwoners en nieuwvestigers. Een voldoende voorzieningenniveau is daarvoor een voorwaarde. Maar ook moeten onze **nieuwbouwplannen ruim van opzet zijn met een groene invulling**. Aan de aspecten veiligheid en bereikbaarheid wordt aandacht gegeven.

Wijken moeten hun eigen structuur en karakter kunnen behouden. De aanwezige sociale cohesie is een waardevol onderdeel van de Boekelse samenleving en moet bewaard worden.

Fraaie open plekken moeten vrij blijven van bebouwing. De lintbebouwing en de buurtschappen in het buitengebied zijn de **“parels van Boekel”** en moeten beschermd worden.

‘Er zijn fors meer huur- en goedkopere koopwoningen nodig in Brabant. Leegstaande panden bieden kansen, maar vragen ook oplossingen. Daar gaan we samen met alle partijen mee aan de slag!’

Erik van Merrienboer,
gedeputeerde provincie
Noord-Brabant, Per-
spectiefnota Provincie
Noord-Brabant 2016

“Ouderen willen allemaal in het centrum wonen, dichtbij de voorzieningen”

Deelnemer bijeenkomst Wonen

Landschap

De landschappelijke identiteit van Boekel wordt bepaald door de landschappelijke zones die van west naar oost voorkomen. Dit landschap wordt bepaald door de ligging van Boekel op de **hoge zandruggen, parallel aan de peelrandbreuk, het beekdal (westelijk) en het peellandschap (oostelijk)**. Deze karakteristiek moeten we behouden en waar mogelijk versterken. Zo ook de kenmerkende waterlopen die van oost naar west stromen en uitmonden in de Leijgraaf en De Aa. Versterking en behoud: zowel landschappelijk, ecologisch als recreatief.

De ‘boslandschappen’ in het noorden en zuiden hebben een typische ecologische kwaliteit. Maar ook een belevingswaarde voor de gebruiker. Deze moet robuust en veerkrachtig worden, mede gericht op het aanbod van **meer en betere recreatieve mogelijkheden**. De landschappelijke belevingswaarde is daarbij van belang. De beperkte bosgebieden in Boekel mogen niet worden aangetast door intensief gebruik en bebouwing: woningbouw, bedrijven en intensieve landbouw zijn hier uitgesloten. Recreatief gebruik moet en kan de belevingswaarde versterken.

Met de Omgevingswet die naar verwachting in 2019 in werking treedt, bundelt de overheid de regels voor ruimtelijke projecten. Zo wordt het makkelijker om ruimtelijke projecten te starten, zoals bijvoorbeeld woningbouw op voormalige bedrijventerreinen. Met **de Omgevingswet wil de overheid het wettelijk systeem ‘eenvoudig beter’ maken**. Het in Boekel al langer gehanteerde uitgangspunt “ja, mits” is een belangrijke pijler in de Omgevingswet.

3.3 Werken

Economie

De agrarische sector vormt een belangrijke economische drager binnen Boekel. Het aantal agrarische bedrijven neemt echter af. Er is sprake van schaalvergroting in de sector. Boekel stimuleert duurzaamheid binnen de sector en geeft ruimte om nieuwe economische dragers te ontwikkelen. **Het nieuwe “Omgevingsplan” biedt volop mogelijkheden voor recreatie en toerisme, kenniseconomie en continuering van het agrarisch (duurzaam) ondernemen**. Ook door het glasvezelnetwerk in het binnen- en buitengebied is het ondernemen toekomstbestendiger geworden. Dit biedt kansen voor nieuwe bedrijvigheid

Boekel wil plaatselijke bedrijven en initiatieven voldoende ruimte blijven bieden voor vestiging en uitbreiding op de bedrijventerreinen De Vlonder en Kraaijendonk. Indien noodzakelijk wordt op gepaste schaal voor de Boekelse en Venhorstse bedrijven extra ruimte geschapen. Waar noodzakelijk pakt Boekel de revitalisering van oudere gedeelten van de bedrijventerreinen op.

Boekel geeft ruimte aan startups om op een laagdrempelige manier een eigen onderneming te starten. Bij nieuwe ruimtelijke plannen zal hiervoor aandacht zijn.

Boekel concentreert haar voorzieningen zoveel mogelijk. Dit geldt voor het boodschappen doen, onderwijs en de diverse andere maatschappelijke voorzieningen. Met name het centrum heeft hierin een voorname plaats. **Boekel focust zich op het concentreren en verbeteren van het winkelaanbod**, dat wordt voorzien van voldoende kwalitatief goede parkeergelegenheid en verblijfskwaliteit.

Digitalisering

Technologische ontwikkelingen zorgen er voor dat de beroepspraktijk in snel tempo verandert. Meer en meer taken worden gedigitaliseerd. Over twintig jaar is een groot deel van de huidige beroepen verdwenen, of ingrijpend gewijzigd.

Daar staat tegenover dat door de digitalisering ook weer nieuwe producten en diensten ontstaan. Tijdens een carrière van 45 jaar zal een medewerker zich dus voortdurend moeten bijscholen en/of omscholen. We moeten **mensen en organisaties in staat te stellen relatief snel met verandering om te kunnen gaan**.

Toerisme & Recreatie

Door recreatie en toerisme te stimuleren wil de gemeente Boekel een aantrekkelijke gemeente voor de eigen inwoners en bezoekers zijn. Recreatie en toerisme hebben een economisch belang, maar zijn ook belangrijk voor het welzijn en de gezondheid van inwoners. Goede recreatieve voorzieningen zorgen voor een aantrekkelijk woon- en werkklimaat. De gemeente Boekel wil **initiatieven bij elkaar brengen en het recreatief potentieel actief uitdragen.**

Op het gebied van toerisme werken we onder andere samen met diverse gemeenten en organisaties om de Peelrandbreuk beleefbaar te maken. Ook werken we samen op het vlak van Agro-As de Peel en het Peelraamwerk. Ook in marketing is sprake van regionale samenwerking. Toeristen kiezen doorgaans niet voor een specifieke gemeente, maar voor een regio. Een taak hierin is weggelegd voor de VVV Noordoost-Brabant. Op basis van de diverse strategische visies van buurgemeentes bekijken we hoe of en zo ja hoe we **intensiever regionaal kunnen samenwerken aan toerisme en recreatie.**

Wegen en andere infrastructuur

Voor een aantrekkelijk werk-, woon- en vestigingsklimaat is ook mobiliteit en bereikbaarheid van belang. Zowel lokaal als regionaal. Op provinciaal niveau is hiervoor een zogenaamd **regionaal verbindend wegennet** opgesteld. Hierin zijn voor de gemeente Boekel de provinciale wegen N605 en de N277 als gebied ontsluitende wegen van groot belang.

Een ander aspect van mobiliteit is om te werken aan een zo groot mogelijke verkeersveiligheid in en tussen de kernen van de gemeente. De gemeente draagt daarom zorg voor voldoende en veilige wegen, waarbij ook aandacht is voor toegankelijkheid voor minder validen.

Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer wordt steeds meer vraaggericht. In het landelijk gebied zijn mensen al gewend om zelf in hun mobiliteitsbehoefte te voorzien, waardoor de vraag naar openbaar vervoer beperkt is. **Door de beperkte vraag neemt het openbaar vervoer af.** Door alternatieve vormen van openbaar vervoer blijft Boekel goed aangesloten op het (hoogwaardig) openbaar vervoer buiten Boekel. Daarnaast is het openbaar vervoer goed toegankelijk voor gehandicapten.

“De provincie Noord-Brabant ziet belang van de sector recreatie en vrije tijd in het kader van de revitalisering van het platteland als ‘meekoppelend belang’ voor realisatie van de visie en ambitie van de Agenda van Brabant.” - Agenda van Brabant

3.4 Leven

Sociale structuur

De leefbaarheid van de Boekelse gemeenschap, het welzijn van onze inwoners en de kwaliteit van leven zijn een groot goed. Daarvoor is het belangrijk dat iedereen mee kan (blijven) doen in de gemeenschap. Doelstellingen zijn:

- ◇ zelfredzaamheid van onze inwoners;
- ◇ actieve participatie en meedoen voor iedereen;
- ◇ zorg voor elkaar;
- ◇ het stimuleren van de sociale samenhang en sociale veerkracht.

De gemeente heeft hierin een regievoerende en faciliterende rol. We kunnen het niet alleen: juist de samenwerking versterkt onze kracht. Daarom is het belangrijk dat ook inwoners, buurtschappen, maatschappelijke instellingen, het verenigingsleven en (welzijns-, zorg- en onderwijs-)professionals samen werken. En dat zij het aanbod van voorzieningen afstemmen op de behoefte van de Boekelse inwoners. Onmisbaar is daarbij de kracht van onze vrijwilligers en mantelzorgers. Wij faciliteren en ondersteunen vrijwilligers en mantelzorgers zo optimaal mogelijk.

Participatie		Boekel	Regio HvB
Doet vrijwilligerswerk	(19 t/m 64 jr)	37%	27%
	(65+ jr)	41%	29%
Lid (sport)vereniging of (sport) club	(19 t/m 64 jr)	64%	54%
	(65+ jr)	73%	56%
(matig/sterk) Sociaal uitgesloten	(19 t/m 64 jr)	2%	4%
Niet actieven	(15 t/m 64 jr)	16%	21% (NL)
Mantelzorgers (minstens 3 maanden of 8u/week)	(19 t/m 64 jr)	12%	13%
	(65+ jr)	13%	13%
Maakt wel eens gebruik van welzijnsvoorzieningen	(65+ jr)	57%	41%

“We werken samen aan een sociaal veerkrachtige samenleving, om er voor te zorgen dat mensen goed om kunnen gaan met de veranderingen die op ze afkomen. Daarvoor heb je goede sociale netwerken nodig.” Henri Swinkels, gedeputeerde provincie Noord-Brabant, Perspectiefnota provincie Noord-Brabant 2016.

Leefomgeving

Boekel kenmerkt zich door een landelijk gebied, met twee kernen, een aantal buurtschappen en verschillende kleinere bosgebieden. Landbouw blijft de 'core business' van het landelijk gebied, met behoud van de bijbehorende ontwikkelingsmogelijkheden. Maar met een groeiende rol voor multifunctionele landbouw. Hierbij speelt de landbouw in op de **groeïende vraag naar rust, ruimte en plattelandsbeleving** vanuit haar agrarische identiteit.

De inwoners van Boekel vinden natuur en een groene leefomgeving belangrijk. Binnen de kernen is aandacht voor een groene omgeving, maar ook voor parkeren en ontmoetingsplekken. Naast de verschillende bosgebieden in het buitengebied zorgen de Boschberg, de Voskuilen en de Groene Ladder voor natuur **in de directe leefomgeving van inwoners**. Inwoners dat in de toekomst de verschillende natuurgebieden (beter) met elkaar worden verbonden.

Naast een groene (en schone) leefomgeving, willen inwoners vooral ook een gezonde leefomgeving.

Digitalisering

Via internet thuiswinkelen en boodschappen doen is anno 2016 al de normaalste zaak van de wereld. In de toekomst is digitalisering op alle terreinen steeds meer aanwezig in het leven van de mens. Deze ontwikkelingen verhogen de levensstandaard fors.

Ook vanuit de gemeente digitaliseren we processen. Inwoners worden mogelijkheden geboden om tijd- en plaats onafhankelijk zaken te doen met de gemeente. Een voorbeeld is iBurgerzaken, waarmee inwoners digitaal bijvoorbeeld een huwelijk of geboorte kunnen aangeven.

Digitalisering is echter in de eerste plaats een middel en niet een doel. Het moet bijdragen in een tijdsparing voor inwoners en een verbeterde, transparante, betrouwbare, integere en doelmatige dienstverlening.

Er zal altijd een groep bestaan die niet digitaal is en die onvoldoende mee kan in de mogelijkheden die deze ontwikkeling biedt. Ook deze groep blijven we voldoende mogelijkheden bieden om zaken te doen met de gemeente. Daarnaast blijft in veel gevallen het persoonlijk contact tussen gemeente en inwoners de beste manier om met elkaar te communiceren.

Zorg

Boekel is een gemeente waar iedereen, met verschillende sociale, fysieke en psychische mogelijkheden en behoeften, participeert en zelfredzaam is. **Waar iedereen onderdeel kan zijn van sociale verbanden, zich thuis voelt en mee doet.** Ook als iemand ouder wordt, een beperking of een chronische ziekte heeft.

De gemeente vervult de rol van regievoerder, stimuleert zelfredzaamheid van haar inwoners en faciliteert de zorg voor elkaar. We verzorgen de toegang tot zorg en ondersteuning samen met de partners in het veld. Uitgangspunten hierbij zijn:

- ◇ zelfredzaamheid en zorg voor elkaar;
- ◇ maatwerk;
- ◇ integraliteit van zorg;
- ◇ één gezin – één plan;
- ◇ inzet van informele zorg (mantelzorgers, vrijwilligers);
- ◇ doelmatige en efficiënte inzet van kwalitatieve goede zorg;
- ◇ toegang tot zorg is dicht bij de inwoners georganiseerd;
- ◇ opbouw van zorg vanuit de 0e lijn;
- ◇ korte lijnen met partners;
- ◇ het tegengaan van verkokering en versnippering van zorg.

“Het aantrekkelijke dorpenlandschap gecombineerd met krachtige en aantrekkelijke steden, is één van de sterktes van Noord-Brabant. De leefbaarheid van buurten, wijken en dorpen is daarmee onlosmakelijk verbonden”.
Agenda van Brabant (pag.

Zelfredzaamheid		Boekel	Regio HvB
Beperkt in bezigheden door lichamelijke gezondheid	(19 t/m 64 jr)	15%	16%
	(65+ jr)	21%	26%
Weinig regie over het eigen leven	(19 t/m 64 jr)	5%	9%
	(65+ jr)	17%	19%
Eenzaam (matig t/m zeer ernstig)	(19 t/m 64 jr)	32%	37%
	(65+ jr)	39%	46%
Kwetsbare ouderen	(65+ jr)	22%	28%
Ontvangst mantelzorg	(65+ jr)	13%	14%
Huishouden dat gebruik maakt van sociale regelingen in 2 of meer clusters		26%	24% (NL)

Vrijwilligerswerk

Boekel wordt gekenmerkt door een sterke sociale cohesie. Dit is terug te zien in het actieve verenigingsleven. Onmisbaar is daarbij de kracht van de vele vrijwilligers. De gemeente onderkent het belang van deze vrijwilligers en faciliteert en ondersteunt zo optimaal mogelijk.

Opvoeding en scholing

Voorzieningen voor kinderen van 0 tot 13 jaar en hun ouders, werken krachtig samen. Hierdoor blijven de voorzieningen in Boekel en Venhorst beschikbaar en betaalbaar en voldoende gefaciliteerd. Ouders dragen verantwoordelijkheid voor de opvoeding en worden daarbij ondersteund door een jeugdketen die gekoppeld is aan de voorzieningen. Zo nodig wordt ondersteuning aangevuld met passende zorg.

Kinderen genieten zo veel mogelijk dicht bij huis van opvang en onderwijs. Wanneer dat niet mogelijk is wordt er doorgeleid naar passende voorzieningen. Bibliotheekwerk in combinatie met volwasseneducatie streeft gericht betere geletterdheid (taal- reken- en digitale vaardigheid) van inwoners na. De voorzieningen zijn bereikbaar voor iedereen.

Gebouwen en voorzieningen

In het kader van de leefbaarheid is het belangrijk dat sociale, maatschappelijke en culturele voorzieningen ook in 2030 voldoende en betaalbaar aanwezig zijn. Om dit te waarborgen is het beleid erop gericht om deze **voorzieningen te clusteren en zo nodig te centraliseren**. Hierdoor ontstaat synergie door samenwerking en afstemming tussen de gebruikers van de voorzieningen.

Daarnaast wordt actief ingezet op energiebesparing en verduurzaming van de maatschappelijke gebouwen. Dit is goed voor de betaalbaarheid. Ook werken we samen met gemeenten en andere organisaties in het project “Toekomst kerkgebouwen in de Peel”.

Veiligheid

De gemeente pakt het veiligheidsbeleid integraal en interactief aan. Samen met de andere partners in de integrale veiligheidsketen (zoals brandweer, politie en woningbouwvereniging), maar vooral ook met de bewoners van de gemeente wordt er gewerkt aan een veilige leefomgeving. Dit gebeurt onder andere doordat buurtbewoners namens **ruim 30 buurten zich als buurtcoördinator willen inzetten voor buurtpreventie**.

Buurtpreventie Boekel is actief op Facebook en er zijn diverse buurten die werken met een appgroep. Er wordt er volop nagedacht over mogelijkheden om buurtpreventie aantrekkelijk te houden en door te ontwikkelen.

Hoofdstuk 4 Uitwerking speerpunten

4.1 Hoe bereiken we de streefbeelden

In het vorige hoofdstuk zijn op hoofdlijnen de voor Boekel belangrijkste onderwerpen op het vlak van wonen, werken en leven aan de orde geweest. In dit hoofdstuk komt naar voren hoe de gemeente Boekel een en ander denkt te bereiken. Welke processen zijn daarvoor nodig en op welke ontwikkelingen wordt aangestuurd?

Vanuit een integrale benadering is gekozen om de speerpunten te benaderen vanuit de drie aandachtsgebieden wonen, werken en leven. Sommige speerpunten komen overeen met de huidige ambities en bestaand beleid. In dat geval voldoen de huidige voorzieningen en is het streven deze in stand te houden voor de toekomst.

4.2 Wonen

Woningaantallen

De gemeente Boekel wil op de eerste plaats haar eigen bevolkingsgroei opvangen en ruimte bieden voor voldoende woningen. Een zekere groei in het aantal woningen is ook nodig om het woningaanbod optimaal af te stemmen op de onderscheiden doelgroepen. Daarnaast **zorgt de afname van het gemiddeld aantal bewoners per woning ook voor extra druk op de woningmarkt.**

De huidige provinciale prognoses gaan uit van een benodigde woningbouwproductie voor de periode 2015 t/m 2024 van circa 600 woningen. Hierbij is aangetekend, dat de woningbouwproductie is opgehoogd in verband met een taakstelling voor de huisvesting van statushouders en vluchtelingen.

Tot 2030 is het dus noodzakelijk tussen 900 en 1000 woningen te bouwen als uitbreidingsbehoefte en 100 woningen als vervanging van bestaande (oude) woningen. Voor een deel van deze woningen (300) is plancapaciteit aanwezig.

Voor de resterende behoefte wordt onderzoek gedaan naar nieuwe locaties en uitbreiding van bestaande locaties. In eerste instantie wordt gezocht naar inbreidingslocaties, maar het moeten benutten van uitbreidingslocaties word niet uitgesloten.

Voor de voorziening in de behoefte aan sociale huurwoningen wordt nauw samengewerkt met corporatie PeelrandWonen. Voor overige huurwoningen worden ook andere partners gezocht.

Woningtypes

De vraag blijft zich de komende periode richten op goedkope en betaalbare koop- en huurwoningen. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar de huurprijs, maar vooral naar de totale woonlasten. Nul op de meter woningen spelen hierin een belangrijke rol. Extra aandacht voor om huurwoningen in de categorie boven de sociale sector is vereist.

De groep inwoners, die in de fase zit tussen zelfstandig wonen en zorgbehoevend, wordt groter. Deze groep wil niet in een zorgcentrum wonen, maar wil wel zorg indien nodig. Daarom wordt gekeken naar **innovatieve woonvormen, waar ouderen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen met zorg op afroep en met zorg voor elkaar.** Voor dergelijke gezamenlijk-wonen-projecten wordt ruimte gereserveerd, zoveel mogelijk nabij het centrum. In de geactualiseerde woonvisie wordt ook aandacht besteed aan de WMO en andere sociale componenten.

Ook bij starters neemt de belangstelling voor huurwoningen toe. Bij starters die willen kopen bestaat voorkeur voor koopwoningen op kleinere percelen.

Voor de sociale huurwoningen worden **afspraken gemaakt over duurzame nieuwbouw, levensbestendig bouwen en verduurzaming van de bestaande woningvoorraad.** Voor de koopsector wordt duurzaam en levensbestendig bouwen gestimuleerd middels voorlichtingscampagnes en prijsvragen.

Bij de locatiekeuze voor woningbouw, bij het opstellen van stedenbouwkundige plannen en het (her)inrichten van de woonomgeving betreft de gemeente thema's als energie, milieu, veiligheid en inbraakpreventie. Boekel wil actief bijdragen aan streven van de provincie om in 2050 alle woningen energieneutraal te laten zijn.

Levensloopbestendig en duurzaam (ver)bouwen is onderwerp van gesprek bij het jaarlijkse overleg met PeelrandWonen met betrekking tot de prestatieafspraken.

Indicatie van de vraag naar aantal benodigde <u>woningen met voorzieningen zorg en welzijn in Boekel</u>				
	2012-2024	2024-2029	2012-2029	
	Op basis van de ontwikkeling van de vraag			
Beschermd wonen	50	25	75	
Beschut wonen	-15	5	-10	
Verzorgd wonen	70	20	90	
Geschikt wonen	345	85	430	

Bron: Provincie Noord-Brabant

Woonomgeving

Nieuwbouw moet passen in de Boekelse maat. Er moet voldoende speelgelegenheid aanwezig zijn. De samenwerking hierin met Stichting De Speeltrein wordt voortgezet.

De gemeente Boekel streeft naar **voldoende ontmoetingsgelegenheden voor jong en oud, met een spreiding over de gemeente**. Hiermee stimuleren we de sociale cohesie.

De bereikbaarheid van de woning en van voorzieningen vergt aandacht. Gezorgd wordt voor voldoende parkeergelegenheid in de wijken en het centrum. Het behoud van bestaande voorzieningen is uitgangspunt van gemeentelijk beleid. Veiligheid in de woonomgeving krijgt aandacht bij de realisering van een wijk, maar ook bij de inrichting of herinrichting daarvan.

Welbevinden van onze inwoners heeft voortdurend de aandacht. Gezondheid is een beleidsaspect, dat onderdeel uitmaakt van de ruimtelijke plannen in hun nieuwe opzet.

Bedrijven krijgen de kans van ontwikkeling, maar binnen de grenzen van de gestelde normen van hinder zoals op het vlak van geur en geluid.

Sturing op beleid

Gedwongen door de economische situatie, koos de gemeente eerder een passievere grondpolitiek toe te passen. **Na het aantrekken van de markt kan de grondpolitiek meer actief worden opgepakt**. Zo houden we grip op de ontwikkeling van nieuwbouw. Ook wordt met deze insteek financiële ruimte gecreëerd voor de noodzakelijke investeringen.

Het beleid om bouwkavels beschikbaar te stellen voor particuliere (zelf) bouw, wordt voortgezet. Ook de samenwerking met ontwikkelaars wordt, waar dit meerwaarde heeft, voortgezet. Hierbij maken we gebruik van de sturingsinstrumenten, die de Wet ruimtelijke ordening en de Grondexploitatiewet ons bieden.

Landschap

Het landschap in het buitengebied wordt beheerd door eigenaren en gebruikers. Het overgrote deel van de grond in Boekel is eigendom van agrariërs. Andere grote eigenaren zijn het waterschap en de gemeente Boekel.

De laatste jaren neemt het aantal agrarische bedrijven af. Dit zal voorlopig nog doorgaan. Hierdoor komt **beheer en onderhoud van het landschap ook meer in handen van de inwoners in het buitengebied en de overblijvende (veel grotere) agrariërs**. Daarnaast zijn er steeds minder financieringsbronnen voor het landschap. De overheid treedt ook hier terug en de markt moet het zelf oplossen.

Toch wil de gemeente de **'groene structuur' van Boekel versterken**:

- ◇ Bosgebieden versterken, uitbreiden en verbinden. Maar ook passende functies toestaan. Een hogere ecologische én belevingswaarde.
- ◇ Waterlopen moeten zichtbaar en beleefbaar worden. Vooral in bebouwd gebied, maar de kansen liggen vooral in het buitengebied (de dorpsranden).
- ◇ Voor het hele buitengebied geldt het erfbeplantingsbeleid. Erfbeplanting moet aansluiten bij de lokale kwaliteiten van het landschap.
- ◇ Er moet extra aandacht komen voor vrijkomende bebouwing: Wat hier mee te doen? Zowel in de vorm van hergebruik als in de vorm van sloop. Daarnaast denken we aan duurzaam hergebruik, zoals het kweken van algen in putten, of zonenergieprojecten op daken en het plaatsen van windturbines.

Functioneel biedt het landschap diverse gebruiksmogelijkheden: recreatie, biodiversiteit, ecologie, landschappelijke afscherming en versterking van (cultuur) historische structuren. Dit past uitstekend bij bestaande en nieuwe landschapselementen.

Investeringen in locaties door inwoners en ondernemers zijn hét moment om ook het landschap te verbeteren. Via het erfbeplantingsbeleid en Vitaal Buitengebied worden partijen aangespoord. Het bestaande **fonds Vitaal Buitengebied moet op korte termijn tot concrete verbeterplannen en/of -regelingen leiden om de (landschappelijke) kwaliteit te bevorderen**. Het in ontwikkeling zijnde omgevingsplan zal ook bijdragen aan het bieden van kansen voor het buitengebied.

4.3 Werken

Economie

De gemeente Boekel kent meer dan **800** bedrijven en **3630** arbeidsplaatsen. De beroepsbevolking telt ca **3800** personen.

In Boekel is het werkloosheidscijfer lager dan het gemiddelde van Nederland en zelfs het laagste in heel de provincie Noord-Brabant. De gemeente streeft er naar dit minimaal te handhaven. Lokale werkgelegenheid blijft een aandachtspunt. Boekel profileert als **gezonde, eigentijdse en actieve gemeente waarin de “geen woorden maar daden mentaliteit” altijd kansen zal bieden voor ondernemen, ontwikkeling en innovatie** binnen de diverse sectoren.

Er is voldoende en geschikte woonruimte voor alle doelgroepen uit de samenleving. Met maatschappelijke voorzieningen die passen bij de behoeften van de Boekelaren.

Centrum

De ambitie voor het centrum van Boekel is een sterk centrum met een zo compleet mogelijk aanbod voor de consument. Maar ook goede vestigingskwaliteiten voor ondernemers op de langere termijn. Het aanbod moet passen bij de maat, schaal en ligging van Boekel. **Er moet de komende jaren dan ook in het centrum geïnvesteerd worden.** Zowel door de desbetreffende ondernemers en eigenaren van panden, maar ook door de gemeente. Bijvoorbeeld op het vlak van bereikbaarheid, parkeervoorzieningen, inrichting openbare ruimte en openbaar groen.

Boekel wil met haar economisch kapitaal en woonklimaat **een bijdrage leveren aan het regionale arbeidsbeleid vanuit de regio Agrifood Capital en Brainport.** Ook voor Boekel is het van belang dat beide regio's zich ontwikkelen tot sterke economische motoren van Nederland.

Arbeidsdeelname 2015	Totaal Nederland	Totaal Noord- Brabant	Totaal Boekel
Werkloosheidspercentage	6,9	6,5	2
Bruto arbeidsparticipatie	70,2	70,9	73,2
Netto arbeidsparticipatie	65,4	66,2	69,6

Boekel ondersteunt en faciliteert kansrijke (innovatieve) initiatieven ter verduurzaming (van bijvoorbeeld de energievoorziening), waarbij ook nieuwe werkgelegenheid wordt gecreëerd en nieuwe economische dragers ontstaan. Boekel wil een circulaire economie stimuleren en verspilling van grondstoffen tegengaan. De mogelijkheden die biobased economy biedt worden onderzocht.

die nieuwe economische dragers. We bekijken in hoeverre dit mogelijkheden biedt.

De laatste jaren komt er niet alleen landelijk, maar ook in Boekel steeds meer aandacht voor tijdelijke buitenlandse werknemers en de huisvesting hiervan. Deze behoefte komt voornamelijk vanuit agrarische bedrijven. Is huisvesting nodig voor langer dan 6 maanden, dan biedt het huidige beleid niet altijd voldoende soelaas.

Op korte termijn wordt **beleid ontwikkeld ten aanzien van huisvesting voor zowel binnen als buiten de bebouwde kom.** Beleid dat op een maatschappelijk verantwoorde wijze voldoende ruimte biedt aan huisvesting in Boekel. Hierbij is ook aandacht voor de andere sociale aspecten zoals onderwijs, sport en integratie. Ook voor deze groep inwoners wil Boekel een gastvrije en actieve gemeente zijn.

Digitalisering

Technologische ontwikkelingen zorgen er voor dat de beroepspraktijk in snel tempo verandert. Meer dan ons inhoudelijk voor te bereiden op veranderingen is het zaak om onszelf in staat te stellen verandering als zodanig aan te kunnen, ongeacht de inhoud van die verandering.

Dit is een **zaak van verandermanagement, onderwijs en strategisch personeelsbeleid.** Een leven lang leren is daarbij van belang. Opleidingen, ook de beroepsopleidingen, moeten hierop inspelen.

Door het op orde hebben van de digitale infrastructuur, in de vorm van een gemeentedeckend glasvezelnetwerk, wordt bijgedragen aan de verdergaande digitalisering.

Toerisme & Recreatie

Als gemeente Boekel willen we actief meewerken aan een verdere invulling van deze potentievolle sector. Boekel wil **aandacht besteden aan de kwaliteit en kwantiteit van verblijfsvoorzieningen, routenetwerken, bewegwijzering en specifieke publiekstrekkingen** om zo de gemeente op de toeristische kaart te zetten.

De sector kan een grote bijdrage leveren aan andere economische sectoren. Bijvoorbeeld als aanvulling op of een alternatief voor de agrarische sector. Veel landbouwbedrijven beraden zich op mogelijke alternatieven in hun bedrijfsvoering, zoals een overstap in de richting naar een toeristisch-recreatieve bedrijfsvoering. De gemeente Boekel wil in dit proces een stimulerende en faciliterende rol spelen. Ook wordt samenwerking met andere gemeenten gezocht.

Gezien de ambitie en huidige investeringsmogelijkheden van Boekel is **aansluiting zoeken bij regionale initiatieven een voorwaarde voor lokaal effect**. Op lokaal niveau wordt een (bescheiden) groei van de infrastructuur en het aanbod toeristische producten nagestreefd. Bij de ontwikkeling van nieuwe mogelijkheden en de samenstelling van volwaardige arrangementen is het aanbod van een grotere omgeving nodig. Het lidmaatschap van de VVV Noordoost-Brabant is daarbij een belangrijke ondersteuning.

Wegen en andere infrastructuur

De huidige infrastructuur in en rondom Boekel is in grote lijnen op orde. Met uitzondering van het toenemende doorgaande verkeer dat via de N605 zijn weg zoekt door Boekel naar Gemert of Uden.

In samenwerking met de provincie Noord-Brabant is besloten om te komen tot een **randweg om de kern van Boekel. Deze is naar verwachting rond 2020 gerealiseerd**. Tegelijk met de aanleg van deze randweg wordt de ontsluiting van het bedrijventerrein verbeterd.

De Randweg zal in combinatie met de aanleg van de Noordom bij Gemert ook zorgen voor een afname van het doorgaande verkeer door Boekel in oost-west richting. Dit heeft weer positieve effecten op het winkelgebied in het centrum van Boekel.

Een goede aansluiting op de A50 en de A73 (via een adequate oost-west verbinding tussen A50 en A73 via een opwaardering van de N264) is ook van groot belang, net als een verbreding van de N279 tussen Veghel en Asten.

Openbaar vervoer

De Provincie Noord Brabant is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer. Hun beleid is erop gericht om het openbaar vervoer meer af te stemmen op de vraag. Voor het landelijk gebied, waar Boekel deel van uitmaakt, betekent dit dat er in de toekomst **minder openbaar vervoer in de vorm van vaste lijndiensten** zal zijn.

Om toch aansluiting te behouden op het (hoogwaardig) openbaar vervoer buiten Boekel zijn er alternatieve vormen van openbaar vervoer. Een voorbeeld hiervan dat door de provincie aangeboden wordt is de regiotaxi.

Daarnaast kunnen **via burgerinitiatieven Kleinschalige Mobiliteits-oplossingen opgezet worden als hier behoefte aan is**. Het ontwikkelen van een Boekel-App ("Uber Boekel") kan hierin ook meegenomen worden. Op korte termijn lijkt deze behoefte nog niet te bestaan, maar deze zal in de toekomst zeker ontstaan, onder andere door vergrijzing.

4.4 Leven

Sociale structuur

De gemeente Boekel is een gemeente waar inwoners verantwoordelijkheid nemen voor elkaar. Een gemeente waar iedereen, met verschillende sociale, fysieke en psychische mogelijkheden en behoeften, zoveel mogelijk zijn leven vorm kan geven naar eigen inzicht en zelfredzaam is. Iedereen doet mee!

Een **gemeente waar het prettig leven is omdat iedereen er onderdeel kan zijn van sociale verbanden, zich er thuis voelt en meedoet**. Onze inwoners voelen zich betrokken bij elkaar en zorgen voor elkaar als dat nodig is. We koesteren daarom de kracht van onze mantelzorgers en vrijwilligers door hen optimaal te ondersteunen.

De gemeente vormt het vangnet voor haar inwoners. Wanneer het even niet meer gaat of als er professionele ondersteuning nodig is (welzijn, zorg, financiën, arbeid), is de gemeente aan zet. Daarbij wordt het sociaal netwerk betrokken en wordt integraal samengewerkt met andere betrokkenen.

Ook faciliteert en stimuleert de gemeente burgerinitiatieven die de leefbaarheid in Boekel verbeteren, het voorzieningenaanbod op peil houden of meedoen voor sociaal zwakkere doelgroepen stimuleren. De gemeente zoekt naar een optimale afstemming van welzijn, wonen en zorg bij alle facetten die het gemeentelijk beleid raken. Integraal werken is daarbij het uitgangspunt.

Bijzondere aandacht gaat uit naar kwetsbare doelgroepen in onze gemeenschap:

- ◇ mensen met een beperking
- ◇ kwetsbare ouderen
- ◇ zorggezinne
- ◇ inwoners met schulden en/of armoede
- ◇ zorgmijders
- ◇ vluchtelingen/statushouders

De gemeente wil dichtbij de inwoner staan, zodat een tijdige signalering van problemen en preventie en een snelle aanpak mogelijk is. De gemeente Boekel blijft een prettige gemeente om te wonen, in een prettige en veilige woonomgeving. Met de **mogelijkheden om (thuis of in de buurt) gebruik te maken van (eenvoudige) zorg-, welzijns- en gemaksdiensten**, zodat ook kwetsbare inwoners zo lang mogelijk veilig, zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.

Leefomgeving

Om de verschillende natuurgebieden beter met elkaar te verbinden wordt onder andere samengewerkt met stichting d'n Eik. De werkgroepen onder deze overkoepelende natuurorganisatie, werken veel samen met de gemeente. Samen is er **aandacht om de natuur in Boekel uit te breiden, te versterken en te beschermen**.

Een deel van de bosgebieden wordt beheerd door Bosgroep Zuid. Zij zorgen voor een passend beheerplan en voeren dit uit. De gemeente neemt deel aan de subsidie-regeling Groen Blauw stimuleringskader (STIKA). Deze subsidieregeling creëert **mogelijkheden om delen van het agrarisch gebied om te zetten in natuur**. De gebieden die in aanmerking komen voor deze regeling, liggen nabij bestaande natuurgebieden. Zo wordt het verbinden van natuurgebieden mogelijk gemaakt.

Een gezonde leefomgeving is speerpunt van de gemeente. We werken hard aan het verbeteren van de gezondheid. Onder meer door het aanscherpen en monitoren van het geurbeleid, het stimuleren van innovatieve ideeën en het opnemen van het thema gezondheid in het nieuwe omgevingsplan buitengebied.

De gemeente Boekel is aangesloten bij de bestuurscommissie afvalinzameling in het Land van Cuijk en Boekel. Samen wordt veel **aandacht besteed aan het verminderen van huishoudelijk restafval en zwerfafval**. Om het Netwerk Zwerfafval Pakkers (ZAP-ers) in de gemeente verder uit te breiden worden de komende jaren, samen met deze gemeenschappelijke regeling, verschillende initiatieven opgezet.

Op het gebied van speelvoorzieningen willen we samen blijven werken met stichting de Speeltrein. Zo kunnen we de speelvoorzieningen voor kinderen en jongeren in stand houden.

Zorg

De gemeente gaat uit van de mogelijkheden van inwoners. Dit sluit aan bij de wens van de inwoners om zo lang mogelijk in de eigen vertrouwde omgeving te wonen. Liefst onafhankelijk en zelf verantwoordelijk, met steun van de sociale omgeving. Wanneer het niet meer zelf lukt en professionele ondersteuning of zorg nodig is, zorgt de gemeente voor een vangnet. De **toegang tot zorg is daarbij laagdrempelig georganiseerd: dichtbij, toegankelijk en bereikbaar op basis van uitgangspunt 'één gezin, één plan'**.

Er zijn korte lijnen met inwoners, mantelzorgers, vrijwilligers, welzijns-, onderwijs- en zorgprofessionals en de Boekelse huisartsen. De steunsystemen worden opgebouwd vanuit de 0-de lijn, in de sociale omgeving en daar waar nodig aangevuld met 1e lijns en 2e lijns zorgvoorzieningen. **Ondersteuning en zorg is ingericht op basis van maatwerk, omdat elke persoon en situatie anders is.** Bijzondere aandacht gaat uit naar het tijdig signaleren van kwetsbare inwoners (sociaal, medisch, fysiek, psychisch, financieel), zorgmijders en zorggezinnen (multiproblematiek) en preventie.

Integraal werken is de wijze waarop we de zorg willen optimaliseren. Met name tussen de drie taakvelden in het sociaal domein (Participatiewet, Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning) is dit noodzakelijk. Maar ook met aanpalende beleidsvelden. Denk hierbij aan de samenhang tussen welzijn, zorg en wonen. **Integraal werken betekent ook over wetgeving heen kijken** naar aanpalende wetgeving; de Wet Publieke Gezondheid, de Wet Langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet. Dit alles om de zorg van onze inwoners goed op elkaar af te stemmen.

De vergrijzing vraagt om passende woonvormen voor onze inwoners. Mogelijkheden om langer veilig en zelfstandig in de vertrouwde omgeving te blijven wonen met passende zorg en ondersteuning op afroep. Of, wanneer dat noodzakelijk is, verhuizing naar geschiktere woonvormen met passende ondersteuning en zorg. De **gemeente draagt zorg voor een sluitend woon-zorg-aanbod naar de behoeften van haar inwoners.** Het faciliteren van mantelzorgbewoning blijft daarbij mogelijk.

Bijzondere aandacht gaat uit naar de informele zorg in Boekel. De gemeente heeft de taak om welzijn en zorg dichterbij elkaar te brengen (bijvoorbeeld het matchen van vrijwilligers en zorgvragen), het ondersteunen en faciliteren van (zorg)vrijwilligers en natuurlijk het ondersteunen van mantelzorgers in Boekel. Voor **mantelzorgers is bijzondere aandacht voor psychische ondersteuning, lotgenotencontact, en mantelzorgeducatie³ heel belangrijk.** Net als waardering vanuit de gemeente en de Boekelse gemeenschap.

³ In het kader van het competent houden van de mantelzorger.

Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk speelt een onmiskenbare rol bij het vormen van een sociaal betrokken samenleving. **Vrijwillige inzet brengt mensen bij elkaar; onderlinge betrokkenheid en sociale samenhang worden vergroot.** Los van het plezier dat vrijwilligers zelf bij hun inzet beleven, geven zij een goed voorbeeld van actief burgerschap. Iedereen kan daar een steentje aan bijdragen. Onafhankelijk van afkomst, opleiding of inkomen. Vrijwilligers dragen in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid en uitstraling van de gemeente Boekel.

Steeds vaker nemen vrijwilligersorganisaties publieke taken over. Op eigen initiatief, maar ook als de gemeente daar om vraagt. Ook Boekel kent hier goede voorbeelden van. Dit gaat echter niet altijd vanzelf. Daarvoor is onder meer ruimte en vrijheid nodig. De gemeente Boekel heeft vertrouwen in haar vrijwilligers en is bereid hen vrijheid en ruimte te geven. Door het bieden van de juiste randvoorwaarden, te faciliteren en indien nodig samen op te (blijven) trekken, wil de gemeente het vrijwilligerswerk verder stimuleren.

Het **idee van een soort facilitaire 'koepel' die ten dienste staat van alle vrijwilligers en verenigingen**, waar bijvoorbeeld kennis over veiligheid en financiën te verkrijgen is en waar kennis gedeeld kan worden, wordt in overleg met de doelgroep nader uitgewerkt. Het in een van de bijeenkomsten geopperde idee van een Boekel-App, wordt hierin meegenomen.

Opvoeding en scholing

Opvoeding en onderwijs is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en kinderopvang- en onderwijsinstellingen. De gemeente ondersteunt dit en stimuleert samenwerking om de kansen voor de Boekelse jeugd te optimaliseren. De gemeente, ouders, scholen en instellingen zorgen er gezamenlijk voor dat er een doorgaande lijn zit in de opvoeding, onderwijs en de ondersteuning daarvan.

Hulp en advies voor opvoeders is laagdrempelig georganiseerd. Kinderopvang, peuterspeelzalen, basisscholen en buitenschoolse opvang dienen een gezamenlijk doel van goede opvang, voor en na school, voorschoolse educatie en passend onderwijs.

Om onderwijsachterstanden te voorkomen wordt ook samengewerkt met het consultatiebureau en bibliotheek. Het Regionaal Bureau Leerplicht draagt zorg voor een eenduidige aanpak ter voorkoming van uitval.

Gebouwen en voorzieningen

Ten gunste van de leefbaarheid moet het huidige voorzieningenniveau in stand worden gehouden. Door sturing van het gebouwenbeheer en invulling van het accommodatiebeleid van de gemeente wordt de clustering van voorzieningen ingevuld.

Voor de gebruikers van het maatschappelijk vastgoed wordt voornamelijk ingezet op het scheppen van een eenduidig en transparant kader. Daarnaast gaat de gemeente steeds meer een faciliterende en geen uitvoerende rol meer vervullen. **De gebruiker is zelf verantwoordelijk voor het in stand houden van de accommodatie.** Samen met de gebruikers wordt hier verder vorm aan gegeven, waarbij de gemeente een faciliterende rol heeft. Gebouwen die door clustering en centralisatie vrij komen en niet van strategisch belang zijn worden afgestoten.

De gemeente streeft ernaar dat **alle maatschappelijke gebouwen op termijn energieneutraal en duurzaam** zijn. Dit sluit ook aan bij het bestuursakkoord van de Provincie Brabant en hetgeen is afgesproken in het Brabants Energieakkoord.

Digitalisering

Scholen, maar ook de bibliotheek, hebben niet alleen een rol als het gaat om aanpak van laaggeletterdheid. Ook in de aanpak van “digitale achterstand” spelen zij een belangrijke rol. Informatie is voor de gemeentelijke organisatie een bron voor vernieuwing; een strategisch middel voor dienstverlening en basis voor de bedrijfsvoering.

Boekel is aangesloten bij de overheidsbrede implementatieagenda (INUP). Zo wordt **basis gelegd voor een verdere digitalisering van de gemeentelijke dienstverlening richting de Boekelse inwoners en bedrijven.** Inmiddels is deze agenda grotendeels geïmplementeerd.

In de Digitale Agenda 2020 zijn de ambities van gemeenten vastgelegd om als gemeente klaar te zijn voor de informatiesamenleving 2020. Ook Boekel heeft zich hieraan gecommitteerd en vertaalt landelijke oplossingen naar de Boekelse maat.

Voorwaarde voor deze oplossingen is dat deze moeten bijdragen aan een tijdsbesparing voor de inwoner en een verbeterde dienstverlening.

De Digitale Agenda gaat niet over technologie, maar over de wijze waarop we informatie als grondstof gebruiken om als één transparante overheid middenin de participatie- en informatiesamenleving te kunnen staan.

Veiligheid

In Boekel is de sociale samenhang groot. De mensen zijn onderling betrokken, maar ook bij maatschappelijke organisaties, andere sociale verbanden en bij de samenleving.

Ook **op het vlak van de sociale veiligheid (overlast, fysieke veiligheid en beleefde veiligheid) scoort Boekel goed.** De gemeente Boekel is een relatief veilige gemeente: veel problemen die kunnen spelen komen niet of verhoudingsgewijs erg weinig voor. En dat willen we zo houden.

De gemeente Boekel wil samen met haar inwoners blijven werken aan een veilige leefomgeving. Veiligheid is een kwestie van openbare orde, maar heeft ook te maken met de wijze waarop mensen met elkaar omgaan. Met de wijze waarop de publieke ruimte is ingericht en ook de manier waarop de gemeente handhaving organiseert en haar veiligheidsbeleid vorm geeft.

De aanpak van en het voorkomen van georganiseerde criminaliteit krijgt volop aandacht. Dit gebeurt door in een informatieknooppunt mogelijke situaties waarbij sprake kan zijn van ondermijning te bespreken en indien mogelijk aan te pakken. Ook wordt binnen de gemeentelijke organisatie bekeken hoe de weerbaarheid vergroot kan worden.

Voorbeelden hiervan zijn het opstellen van Opiumbeleid om panden waarin drugs wordt gevonden te sluiten en het voeren van Bibob-beleid waarbij ondernemers worden getoetst.

In het uitvoeringsplan integrale veiligheid Gemeente Boekel 2015 – 2018 heeft de Gemeente Boekel de aanpak van georganiseerde criminaliteit benoemd. Doelstelling is het in beeld krijgen en houden van complexe problematiek en het bestrijden van georganiseerde criminaliteit.

Het inmiddels genomen besluit om per 1 januari 2017 aan te sluiten bij het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), is hier ook een voorbeeld van.

Bewoners die zich willen inzetten voor buurtpreventie worden hierbij gefaciliteerd. De ruim 30 buurten die deelnemen aan buurtpreventie blijven gemotiveerd en krijgen de kans zelf met initiatieven te komen die passen bij hun buurt. **Buurtpreventie Boekel is te vinden op Facebook en er wordt gebruik gemaakt van appgroepen.**

Hoofdstuk 5 De organisatie

De Boekelse bestuurscultuur kenmerkt zich niet door het gebruik van veel dikke en abstracte nota's. **Het gaat uiteindelijk vooral om de uitvoering.** Ook bij deze strategische visie staat de inhoud en de daadwerkelijke realisatie daarvan voorop.

Wat is er, wat komt er op ons af en wat zouden we willen? Deze vragen moeten eerst zijn beantwoord, voordat de hoe-vraag aan de orde komt. Hoe gaan wij het organiseren? De structuur volgt de inhoud.

Voor de beantwoording van deze vraag is gebruik gemaakt van de **aandachtspunten die de provincie ons heeft meegegeven in het kader van het project Veerkrachtig Bestuur:**

1. Werken aan eigen bestuurskracht.
2. Organiseren op een schaal die kan voldoen aan de eisen.
3. Een samenwerkingsvorm kiezen die past bij de opgaven en de omstandigheden.
4. Het bieden van zekerheid, continuïteit en toegankelijkheid van het bestuur.

Ad 1. Werken aan eigen bestuurskracht

Bestuurskracht kent verschillende definities:

“In staat zijn afgewogen besluiten te nemen die mogen rekenen op de instemming (en naleving) van de eigen inwoners, die besluiten tot doelmatige uitvoering te brengen en hierover op heldere wijze verantwoording af te leggen.”

“Het evenwicht tussen de taakzaamte (afhankelijk van de aard en omvang van de gemeente, de welvarendheid bevolking, wel of geen centrumfunctie, meerkernigheid) en de beschikbaarheid van passende hulpbronnen (politieke betrokkenheid, burgerkracht, financiële situatie, ambtenarenkracht, verantwoordingskracht en samenwerkingskracht).”

“In staat zijn om de zelf en door anderen (Rijk, provincie) opgelegde taken en ambities alleen of in samenwerking met anderen op te pakken c.q. te realiseren.”

Bij al deze definities is de kernvraag: **heeft de gemeente zaken goed op orde? Deze kernvraag kan door Boekel volmondig met ja beantwoord worden.**

- ◇ Er is sprake van visie, continuïteit en toegankelijkheid van het bestuur. Boekel kent een constructief, betrokken en integer bestuurlijk klimaat. Door de verschillende politieke partijen wordt op constructieve wijze gebouwd aan de toekomst van Boekel.
- ◇ De betrokkenheid van de inwoners bij de gemeente is groot.
- ◇ De gemeente kent een adequaat en toereikend voorzieningenniveau.
- ◇ Het verenigingsleven bloeit en de sociale cohesie en sociale veerkracht van de inwoners van de gemeente is bovengemiddeld.
- ◇ De gemeente heeft de financiën op orde.
- ◇ Het ambtenarenapparaat heeft laten zien in te kunnen spelen op de diverse uitdagingen en extra taken die op de gemeente zijn afgekomen.
- ◇ Boekel werkt op verschillende fronten samen en heeft de laatste jaren de samenwerking versterkt (bijv. BSOB en Agrifood Capital).

Natuurlijk zijn er altijd aspecten aan te wijzen die nog beter kunnen en daar wordt dan ook, met deze strategische visie als kompas, aan gewerkt. Met deze visie **geven we richting aan, en spelen we in op ontwikkelingen en veranderende omstandigheden.**

Ad 2. Organiseren op een schaal die kan voldoen aan de eisen

Het grootste deel van de taken, ambities en problemen in de gemeente Boekel zijn lokaal van aard. Een substantieel kleiner deel is zowel lokaal als bovenlokaal en een nog kleiner deel heeft een overwegend bovenlokaal karakter⁴. De verhouding tussen deze drie componenten is door de aard, omvang en ligging van de gemeente Boekel anders dan bijvoorbeeld bij een gemeente als Eindhoven. Dat geldt ook voor de aard en omvang van die taken.

De oplossingen kunnen per onderwerp op een andere schaal liggen. Voor Boekel zijn er in de praktijk drie ‘schalen’. Lokaal, subregionaal en regionaal.

De diverse maatschappelijke vraagstukken en taken manifesteren zich op verschillende schalen. Dan ligt het voor de hand om te kiezen voor een oplossing die recht doet aan de aard en omvang van die verschillende vraagstukken en taken.

Maatschappelijke opgaven vragen om antwoorden op verschillende (schaal)niveaus, om overheden die complementair handelen en elkaar versterken. Om **overheden die samenwerken met respect voor elkaars inzet, elkaars verantwoordelijkheid en de keuze van bestuursstijl.**

⁴ Werkgelegenheid en bereikbaarheid zijn voorbeelden van onderwerpen die bij voorkeur bovenlokaal moeten worden opgepakt.

Gezien de algemene trend dat er meer en meer een netwerkmaatschappij ontstaat, ligt het dan ook **voor de hand om een netwerkstrategie te hanteren**. Zeker in het huidige digitale tijdperk waarbij geografische begrenzingsen een ondergeschikte rol (gaan) spelen.

Per thema bekijken we welk netwerk hierbij past en dus welke partners er bij dat thema toe doen. Zoals al eerder omschreven kunnen dat (buur)gemeenten zijn, maar ook andere overheden, bedrijven, maatschappelijke instellingen of bewoners. Samenwerking vindt plaats op verschillende (schaal)niveaus.

In een publicatie van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur⁵ uit 2015 wordt de conclusie getrokken dat netwerkend werken anders organiseren vereist:

“Geen organisatie die helemaal anders moet, maar een organisatie die systemen naast elkaar beheerst. Eén organisatie die meer dan één systeem aan kan, daarin bewust opereert, onderweg niet in verwarring raakt en vanuit elk systeem voldoet aan de eisen van goed bestuur: verantwoording, gelegitimeerde afwegingen, geborgde keuzes, transparantie, effectiviteit, professionaliteit en aansluiting bij de maatschappelijke context. Dat is de organisatie-opgave die bij het opereren van overheidsorganisaties in netwerken hoort: *het meervoudig organiseren*.”

Het strategisch organisatiebeleid van de gemeente Boekel is gericht op dit meervoudig organiseren.

In een publicatie van BMC⁶ wordt gesignaleerd dat door een aantal ontwikkelingen de focus in het denken over openbaar bestuur geleidelijk is verschoven. Van organisaties naar netwerken, van government naar governance. En dat dit een ander manier van besturen en werken vergt, waarbij het niet meer zozeer om bestuurskracht gaat, maar juist veel meer om samenwerkingskracht.

Deze conclusie sluit aan bij de visie van de gemeente Boekel als het gaat om de rol van de gemeente en de positie die de gemeente in de gemeenschap en in de regio zou moeten innemen.

“In de huidige netwerksamenleving kunnen overheden maatschappelijke vraagstukken vrijwel nooit zelfstandig oplossen. Partnerschappen zijn daarvoor noodzakelijk. Het gaat om slim schakelen tussen overheden, markt en maatschappelijke organisaties”.

Agenda van Brabant.

Als we het hebben over thema's die bovenlokaal zijn, beperken we ons - gezien onze ligging aan de grens van twee regio's (Noordoost- en Zuidoost-Brabant) - overigens niet tot samenwerking binnen de regio Noordoost Brabant. De samenwerking op het vlak van belastingen, maar ook die ten aanzien van het netwerk rond de Peelrandbreuk en Wijstgronden zijn daar voorbeelden van.

En zo zien wij bijvoorbeeld de **gemeente Gemert-Bakel als een belangrijke partner rondom de verduurzaming van de intensieve veehouderij, mobiliteit en toerisme en recreatie.**

Ad 3. Een samenwerkingsvorm kiezen die past bij de opgaven en de omstandigheden

Uitgangspunt is dat de inhoud bepalend is voor de manier waarop iets wordt opgepakt en of er een bepaalde structuur bij hoort. Bij de zoektocht naar de meest toepasselijke manier om de verschillende uitdagingen op te pakken, is gebruik gemaakt van een aantal onderzoeken en publicaties op dat vlak.

Grofweg zijn er drie mogelijkheden te onderscheiden:

- ◇ Je doet het zelf;
- ◇ Je laat het een ander doen;
- ◇ Je doet het samen met iemand anders.

Binnen deze mogelijkheden zijn natuurlijk ook nog varianten of combinaties mogelijk. En dat laatste is wat Boekel nu ook al doet. Een groot deel van de Boekels opgaven zijn lokaal van karakter en hebben betrekking op de inwoners van Boekel, de bedrijven, de instellingen, verenigingen en andere maatschappelijke geleidingen. **De uitdagingen die daarmee gepaard gaan hebben een Boekelse maat en kunnen dus het beste op Boekelse schaal en op een Boekelse manier worden aangepakt.**

In bepaalde gevallen, bijvoorbeeld op het vlak van de automatisering, is het efficiënter om zaken uit te besteden aan een ander. Veelal gebeurt dat in de regievorm. De gemeente houdt de regie en een andere partij voert uit.

⁵ Sedimentatie in sturing, NSOB/ v.d. Steen, Scherpenisse, v. Twist, 2015

⁶ BMC: Samenwerkend besturen: over de wisselwerking tussen strategie, structuur en samenleving/April 2016.

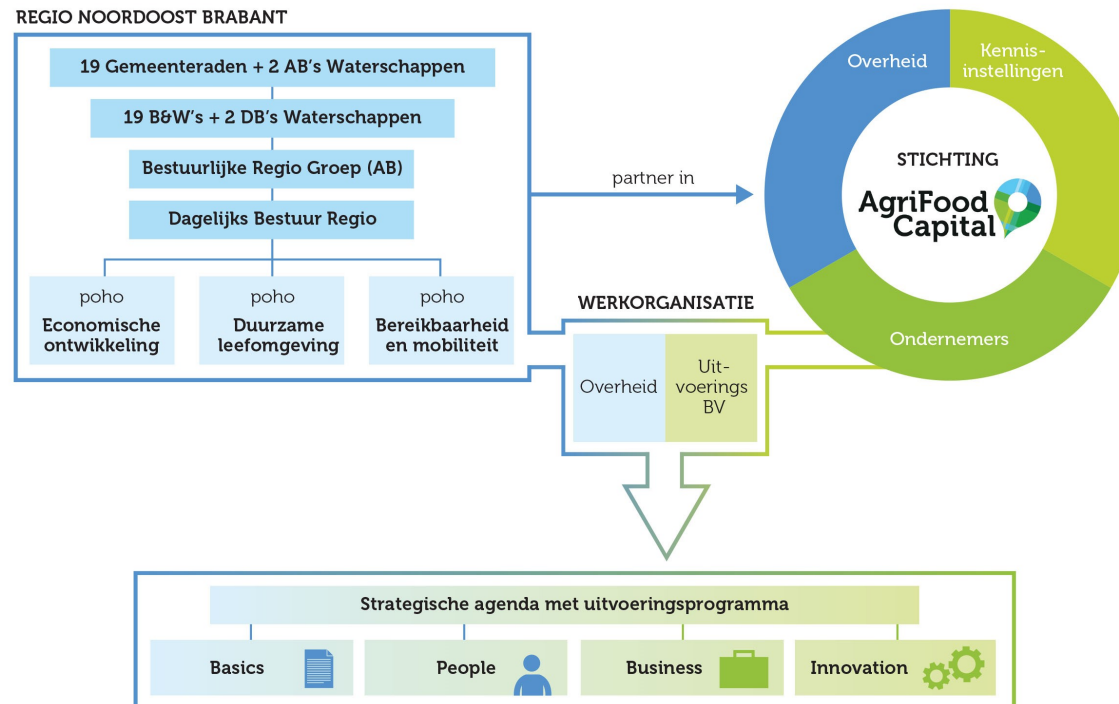
Dan resten de opgaven die een dusdanig karakter hebben en/of bovenlokaal van aard zijn, dat het beter is om dit in samenwerking te doen. Voorbeelden zijn mobiliteit (bereikbaarheid, openbaarvervoer), arbeidsmarkt, verduurzaming of het bovenlokale deel van de drie transitiegebieden.

Hierbij volgt de gemeente de visie op samenwerking die in 2012 door de gemeenteraad is vastgesteld. Uitgangspunt is dat samenwerking toegevoegde waarde moet hebben. **Er is uitdrukkelijk geformuleerd dat het niet alleen halen is maar ook brengen.** Omdat de diverse maatschappelijke opgaven verschillend van aard en omvang zijn, verschillen de wijzen waarop en met wie samengewerkt wordt ook. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande samenwerkingsvormen.

In dat verband wijzen we op een onderzoek naar effectiviteit van regionale netwerken⁷. Hoofconclusie van dit onderzoek is dat het **verknopen en daarmee benutten van bestaande regionale netwerken effectiever is dan telkens voor nieuwe problemen of projecten nieuwe netwerken op de te zetten.** Bestaande regionale netwerken kunnen sneller projecten opstarten en boeken betere resultaten.

Voor veel van de meer bovenlokale opgaven heeft Boekel zich volmondig aangesloten bij het regionale samenwerkingsverband Agrifood Capital. **Agrifood Capital is voor de gemeente Boekel hét samenwerkingsverband in Noordoost Brabant** om samen met de andere gemeenten in de regio en de provincie een aantal regionale opgaven en ambities te realiseren. Dit naast de meer monodisciplinaire samenwerkingsverbanden zoals de Veiligheidsregio, de Omgevingsdienst Brabant Noordoost en de GGD.

Regionale samenwerking AgriFood Capital

Bestuurlijke of ambtelijke fusie ja of nee?

Bij elke opgave wordt met een kritische blik gekeken naar de wijze waarop wij als gemeente Boekel onze rol zouden moeten vervullen. Daarbij is ook uitdrukkelijk de vraag gesteld of een fusie –bestuurlijk of ambtelijk– ook een optie is die toegevoegde waarde heeft.

Die vraag is uiteindelijk met een nee beantwoord. Dat antwoord vloeit niet alleen voort uit de **volle overtuiging van het gemeentebestuur dat de gemeente Boekel bestaansrecht heeft en dat dit ook in de toekomst zo zal zijn.** Al vaker is gezegd dat zelfstandigheid geen doel op zich is, maar gezien wordt als het middel om er voor de Boekelse inwoners te zijn.

Op veel terreinen scoort de gemeente Boekel beter dan het landelijk gemiddelde. En vaak ook beter dan de cijfers in vergelijkbare gemeenten. De gemeente is zich ook bewust van het feit dat dit niet alleen aan de gemeente te danken is, maar vooral ook aan de inwoners van Boekel zelf.

Zelfredzaamheid, ondernemingszin, verenigingsleven en sociale cohesie hebben hieraan bijgedragen.

Aan de gemeente is het dan om daarvoor ruimte te scheppen en stimulerende randvoorwaarden te formuleren. Door de omvang van de gemeente zijn de lijnen tussen inwoner en bestuur kort en kan er ook snel ingespeeld worden op de diverse ontwikkelingen.

De wijze waarop de drie transities in het sociale domein zijn uitgevoerd, in samenwerking met (een deel van) de gemeenten in de regio Noordoost Brabant, hebben laten zien dat **grote maatschappelijk vraagstukken niet vragen om een structuurdiscussie maar om de wil om het samen op te lossen.**

Bovendien zal bij elke schaalvergroting blijken dat er altijd weer problemen zijn, die om een nog grotere schaal vragen.

⁷ Esther Klaster, Universiteit van Twente, 2015

Ook in een recent verschenen rapport van de Studiegroep Openbaar bestuur⁸ wordt aangegeven dat het uiteindelijk moet gaan om voldoende adaptief vermogen om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen en veranderingen.

De Studiegroep vindt een nieuwe bestuurlijke blauwdruk voor Nederland onwenselijk: “Ontwikkelingen zijn van alle tijden en zullen door blijven gaan. Deze ontwikkelingen zullen eventuele nieuwe formele indelingen al snel achterhaald doen zijn. **Niet-hiërarchische samenwerking tussen overheden, regelings- en handlingsruimte, ruimte voor verschillende arrangementen en oplossingen, zijn minstens net zo belangrijk als structuur.**”

Een inhoudelijke agenda van publiek en private partners en maatwerk toegesneden op de regionale context. Dat zijn volgens de Studiegroep succesfactoren voor een positieve relatie tussen (regionaal) bestuurlijk handelen en (regionale) economische ontwikkelingen.

Dat de vaak genoemde voordelen van een fusie achteraf niet waar gemaakt wordt, blijkt uit diverse onderzoeken. Zo blijkt uit onderzoek van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) aan de Rijksuniversiteit Groningen, dat **grotere gemeenten vaak meer geld kosten of op zijn minst niet goedkoper zijn**. De zogenaamde efficiencyvoordelen zijn in ieder geval niet aanwezig⁹.

Een in 2014 afgerond grootschalig onderzoek naar de effecten van schaalvergroting op het openbaar bestuur in Denemarken, Nederland, Noorwegen en Zwitserland¹⁰, laat zien dat gemeentelijke opschaling vooral negatieve effecten met zich meebrengt.

De politieke en actieve (maatschappelijke betrokkenheid) van inwoners en het contact tussen inwoners en politici neemt na een herindeling af.

“Ik roep de regering op om voorzichtig te zijn met de discussie over de opschaling van provincies. Die leiden vooral tot bestuurlijke drukte van het verkeerde soort. Een verkeerde oplossing voor een niet bestaand probleem. Het denken in schalen en structuren dateert uit een tijd die echt voorbij is. Reflexen uit de vorige eeuw, nog niet in staat tot nieuw denken. Het gaat in de netwerksamenleving waarin wij leven veeleer om ambities en allianties.”
Commissaris van de Koning van de Provincie Noord-Brabant 2013

En hoe groter de gemeente, hoe ontevredener de inwoners zijn over de bestuurlijke prestaties. De tevredenheid is het grootst in Zwitserland; het land met de kleinste gemeenten. In Europees verband is het Nederlandse bestuur redelijk grootschalig. Europese gemeenten hebben een gemiddeld inwonersaantal van 5000. Aanzienlijk minder dan het gemiddelde in Nederland.

Uit een metastudie van het Sociaal en Cultureel Planbureau¹¹ komt naar voren dat naarmate de omvang van het lokaal bestuur groter wordt, de lokale politieke participatie afneemt. Een omvang van ongeveer 10.000 inwoners lijkt volgens van Houwelingen voor veel vormen van politieke participatie een optimale omvang van het lokale bestuur te zijn.

Je moet dus wel hele goede en valide argumenten hebben om te gaan voor schaalvergroting of een herindeling. En die zijn er niet in Boekel. Welke problemen kunnen nu niet worden aangepakt die met een eventuele herindeling wel zouden kunnen aangepakt? En rechtvaardigt dat dan meteen ook een herindeling? Waarbij ook de voordelen van het zijn van een kleine wendbare gemeente, met korte lijnen tussen inwoner en bestuur, overboord worden gegooid. Dan kan wat Boekel betreft veel beter gekeken worden naar de ware aard van de problematiek en daar dan een oplossing bij vinden. En bij Boekelse problemen past een Boekelse maat.

⁸ “Maak Verschil, Krachtig inspelen op regionaal economische opgaven”, 15 maart 2016

⁹ - Maarten Allers, Directeur COELO: ESB, mei 2010 (Gemeentelijke schaalvergroting levert geen geld op).
- Maarten Allers, Bieuwe Geertsema, “Kabinet rekent zich rijk met gemeentelijke opschaling”, [Me Judice](#), 9 november 2012.

- Maarten Allers/Bieuwe Geertsema: ESB, juni 2014 (Geen grotere doelmatigheid door herindeling gemeenten)

¹⁰ Size and Local Democracy, Bas Denters ea., 2014/Edward Elgar Publishing

¹¹ Pepijn van Houwelingen, “Wereldwijd geldt: burger weinig betrokken bij grote gemeente”, [Me Judice](#), 11 mei 2015.

Veel belangrijker is het om als gemeente een duidelijke visie op je rol te hebben. En te investeren in netwerken die nodig zijn om je gemeentelijke taken uit te kunnen voeren.

Randvoorwaarden om ook in de toekomst een gemeente van belang te zijn:

- ◇ **Netwerkvaardigheden;**
- ◇ **Regievoeren;**
- ◇ **Gebruikmaken van moderne technologieën;**
- ◇ **En vooral: samenwerken met burgers, bedrijven, instellingen en verenigingen.**

Daar passen geen grote bureaucratische en logge organisaties bij. Daar hebt je juist een flexibele organisatie bij nodig, een organisatie die we nu ook al hebben. Het accent ligt op het organiseren en niet op de organisatie.

Dit sluit ook aan bij de bevindingen van de commissie Toekomstgericht Lokaal Bestuur¹². Zij komen ook tot de conclusie dat **niet zozeer de bestuurlijke structuren en organisaties centraal staan, maar de maatschappelijke opgaven**. Die bovendien steeds meer in samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties worden aangepakt.

Los van die onderzoeken hebben we ook nog een meer principiële kant van het verhaal. Waarom moet alles groter? Ook al zóu het efficiënter zijn, hetgeen duidelijk niet het geval is. **Op de voor de visie georganiseerde interactieve avond met inwoners van Boekel, was niet voor niets de kernvraag: Waar word jij nou echt gelukkig van?** De echt belangrijke zaken in het leven zijn onbetaalbaar. We moeten dus niet alles in geld vertalen.

Bovendien hebben we gezien en ervaren waartoe de schaalvergroting bij bijvoorbeeld woningbouwverenigingen, onderwijsinstellingen en zorginstellingen hebben geleid. Efficiency is daar dan vaak synoniem geworden voor meer managers, meer bureaucratie en vooral ook meer kosten.

¹²“Op weg naar meervoudige democratie”, juni 2016

Bijzonder hoogleraar productiviteit van de publieke sector Jos Blank trekt - na dertig jaar onderzoek naar de publieke doelmatigheid van de publieke sector - in zijn oratie¹³ de conclusie dat de **schaalvergroting in de publieke sector te ver is doorgeschoten**: “De kosten zijn opgelopen terwijl de bereikbaarheid is afgenomen. De kloof tussen burger en bestuur wordt groter. Ook zijn de kwaliteitsvoordelen die fusies zouden opleveren niet aangetoond.” En als je desondanks schaalvergroting nastreeft, zijn er voor gemeenten volgens hem betere alternatieven zoals samenwerken en uitbesteden. **Vanuit het perspectief van de inwoner en betrokkenheid is schaalvergroting helemaal niet gunstig.**

De eerder aangehaalde commissie Toekomstgericht Lokaal Bestuur constateert dat de verhouding tussen actieve inwoners en de lokale overheid vaak onder flinke spanning staat. Schaalvergroting en/of denken dat een structuuraanpassing de oplossing is, leidt alleen maar tot een grotere spanning op dat vlak.

We moeten er echt voor de inwoners zijn en samenwerken met inwoners, bedrijfsleven, maatschappelijke geledingen en andere overheden. Zo kunnen wij in Boekel de op ons af komende maatschappelijke opgaven oppakken en tegelijkertijd die genoemde spanning verminderen of voorkomen. En het maatwerk leveren waar de inwoner om vraagt¹⁴.

Wij sluiten ons dan ook aan bij het pleidooi van de commissie Toekomstgericht Lokaal Bestuur om het recht op ongelijkheid in te voeren.

Ad 4. Het bieden van zekerheid, continuïteit en toegankelijkheid van het bestuur.

Na het niet doorgaan van de herindelingsplannen in 1997 heeft het Boekelse gemeentebestuur uitdrukkelijk gekozen om een overheid te zijn die er in de eerste plaats is voor zijn inwoners. Waarbij dienstverlening, burgerparticipatie en deregulering hoog in het vaandel staan. Nu, bijna 20 jaar later, staat de gemeente Boekel nog steeds voor haar inwoners. **Door goed te luisteren, duidelijk, transparant en toegankelijk te zijn, wordt de gemeente Boekel door de Boekelse inwoner ook daadwerkelijk ervaren als de eerste overheid.** De dingen die de gemeente doet, doet ze niet zomaar. Daar zit een visie achter, een visie die gedeeld wordt met en door de Boekelse inwoner.

Dit heeft geresulteerd in een gemeente met een constructief politiek/bestuurlijk klimaat. Waar inwoners weten waar ze terecht kunnen en waar met het goed wonen, leven en werken is.

¹³ Erasmus Universiteit Rotterdam, september 2015: Illusies over fusie.

¹⁴ Dit past ook bij hetgeen in het Bestuursakkoord van de provincie is verwoord: “De provincie wil ruimte bieden voor gemeenten, burgers en bedrijven om maatwerk te realiseren, om te experimenteren en om eigen keuzes te maken.”, uit: Bestuursakkoord Provincie Noord-Brabant.

5.2 Conclusie

Vanuit een inhoudelijke visie op de rol van de gemeente als eerste overheid, heeft de gemeente Boekel een duidelijke en onderbouwde visie op de wijze waarop in Boekel (en de regio) de diverse maatschappelijke opgaven opgepakt moeten worden. Daarbij staan de inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en verenigingen voorop.

Veel van de maatschappelijke opgaven kunnen (en moeten) lokaal opgepakt worden. Op een schaal die past bij de Boekelse gemeenschap. Daarbij moet je als gemeente zorgen dat je een organisatie hebt die flexibel is en ook kan inspelen op ontwikkelingen die in de toekomst op ons af komen.

Als bovenlokale aspecten aan de orde zijn, zoeken we uitdrukkelijker dan tot op heden de meerwaarde van het samenwerken op.

Hoofdstuk 6 Samenvatting

De Strategische visie Boekel 2030 dient als leidraad bij het bepalen van de gemeentelijke koers op het vlak van wonen, werken en leven. Deze visie kent, anders dan de vorige strategische visie, een bredere invalshoek. Daarbij is niet alleen gekeken naar de inhoudelijke (speer)punten op het vlak van wonen, werken en leven (wat is Boekel, wat wil Boekel zijn en hoe realiseer je dat). Ook is een uitgebreide verkenning gemaakt van de externe c.q. bovenlokale factoren en ontwikkelingen.

De kernkwaliteiten die Boekel kenmerkt, willen we ook voor de toekomst behouden. Sociale samenhang, voldoende voorzieningen en activiteiten, betaalbaar wonen, veel vrijwilligers en een bloeiend verenigingsleven zijn daar voorbeelden van. Boekel is een gemeente die ruimte biedt aan innovatie en deregulering. Naast de meer algemene onderwerpen vraagt een aantal onderwerpen bijzondere aandacht. Opvang en integratie van statushouders is daar een voorbeeld van. Ook de gevolgen die gepaard gaan met vergrijzing en ontgroening, en de ontwikkelingen op het vlak van de intensieve veehouderij vragen de komende jaren extra aandacht. Waarbij het besef aanwezig is dat deze ontwikkelingen ook kansen bieden.

Om deze visie te realiseren wil en moet de gemeente samenwerken. Met de inwoners van de gemeente, met andere partijen binnen de gemeente zoals bedrijfsleven, instellingen en verenigingen. Maar ook met andere overheden zoals gemeenten in de regio.

Op het vlak van wonen wordt gestreefd naar voldoende (betaalbare) woningen voor jong en oud, die waar nodig levensloopbestendig zijn en waar mogelijk energieneutraal, binnen een leefomgeving die gezond, groen, schoon en veilig is. Tot 2030 gaat het dan om circa 1000 woningen die er bij gebouwd moeten worden.

De gemeente Boekel kent veel bedrijvigheid en een laag werkloosheidspercentage. Overall waar kansen liggen om de economie op een toekomstbestendige wijze te versterken zal dit door de gemeente worden opgepakt. Het centrum en het buitengebied bieden hiertoe kansen. Onder meer door administratieve lastenverlichting, initiëring en facilitering van de innovatieve initiatieven wil de gemeente hieraan bijdragen.

Boekel is een gemeente waar inwoners verantwoordelijkheid nemen voor elkaar. Een gemeente waar het prettig leven is omdat iedereen onderdeel kan zijn van sociale verbanden, zich thuis voelt en meedoet. Samen met inwoners, verenigingen, ondernemers en maatschappelijke instellingen wordt gewerkt aan een gemeente waarin iedereen mee kan blijven doen en waar de huidige sociale samenhang geborgd en gestimuleerd wordt.

In relatie tot de omvang en aard van de gemeente is het voorzieningenniveau meer dan gemiddeld.

Samenwerken in verschillende allianties en op verschillende niveaus is noodzakelijk om niet alleen nu maar ook in de toekomst die eerste overheid voor de burger te zijn, die nodig is om de diverse maatschappelijke opgaven op een adequate wijze aan te kunnen pakken. Om te zorgen dat de gemeente Boekel de gemeente blijft waar het goede wonen, werken en leven is.

Bij elke opgave wordt met een kritische blik gekeken naar de wijze waarop wij als gemeente Boekel onze rol zouden moeten vervullen. Daarbij is ook uitdrukkelijk de vraag gesteld of een fusie – bestuurlijk of ambtelijk – ook een optie is die toegevoegde waarde heeft. Die vraag is uiteindelijk met een nee beantwoord. Dat antwoord vloeit niet alleen voort uit de volle overtuiging dat het gemeentebestuur er van overtuigd is dat de gemeente Boekel laat zien dat ze bestaansrecht heeft en dat dit ook in de toekomst zo zal zijn. Al vaker is gezegd dat zelfstandigheid geen doel op zich is, maar gezien wordt als het middel om er voor de Boekelse burger te zijn.

Op veel terreinen scoort de gemeente Boekel beter dan het landelijk gemiddelde. En vaak ook beter dan de cijfers in vergelijkbare gemeenten. De gemeente is zich ook bewust van het feit dat dit niet alleen aan de gemeente te danken is, maar vooral ook aan de inwoners van Boekel zelf. Zelfredzaamheid, ondernemingszin, verenigingsleven en sociale cohesie hebben hier aan bijgedragen. Aan de gemeente is het dan om daarvoor ruimte te scheppen en stimulerende randvoorwaarden te formuleren. Door de omvang van de gemeente zijn de lijnen tussen burger en bestuur kort en kan er ook snel ingespeeld worden op de diverse ontwikkelingen.

Grote maatschappelijk vraagstukken vragen niet om een structuurdiscussie maar om de wil om het samen op te lossen. En die wil is in Boekel volop aanwezig. Sinds de totstandkoming van de strategische visie 2009 hebben er allerlei ontwikkelingen plaatsgevonden die een actualisatie van deze strategische visie rechtvaardigen. Mede vanwege die ontwikkelingen kent de geactualiseerde strategische visie een wat breder perspectief. Daarbij is uitdrukkelijk(er) aandacht besteed aan externe c.q. bovenlokale factoren en ontwikkelingen.

